

Slovenci i Hrvati u Julijskoj
Krajinu vrlo dobro znaju šta to
znači biti »civilizovani« od Ta-
lijana.
(»Daily Herald« — London)

ISTRA

Slavenski svećenici koji su se
borili protiv talijanskog jarma su
bili zatvoreni i potjerani.
(»Daily Herald« — London)

GLASILO SAVEZA JUGOSLOVENSkih EMIGRANATA IZ JULIJSKE KRAJINE

VELIKI DANI

Kad bi se imalo to sve svršiti onako idealno kako zamišljamo, onda bi epilog rata bio doista samo u Tigrej i Ogadenu. Ali — ma da će fašistički potlavat dobiti glavni udarac na tim mjestima — nije bez osnova mogućnost, da uporedo sa slomom na abesinskom frontu fašizam izazove sukob na Mediteranu i da se i na tom moru dogodi nešto historijsko. Sve se jasnije očitava ovih dana ta mogućnost. Naši čitatelji sigurno svi čitaju i dnevnu štampu i iz nje saznaju mnoge detalje, koji govore o velikim, širokoobuhvatnim i temeljitim pripremama za rat na Mediteranu. Pažnja čitavog svijeta svraćena je danas na to more i prati svaki detalj, svaki pokret, svaki potez učinjen u okviru Mediterana. Nema više nikakve sumnje, da je Velika Britanija dobila Francusku da je saradnju u slučaju rata, ne samo na za saradnju u slučaju rata, nego i na kopnu. Zar se uzalud uzrujavaju u Rimu zbog dolaska šefa francuskog generalštaba Gamelina na talijansku granicu kod Nizze? Novine čitavog svijeta pišu sasvim otvoreno o utanačenjima Velike Britanije s jedne strane, te Grčke, Turske, Rumunjske i Jugoslavije s druge strane, za slučaj rata na moru. Sve je to, doduše, udešeno na osnovu paragrafa 16 Društva naroda o ragrafa 16 Društva naroda o vojnoj saradnji u slučaju sankcionističke blokade, ali se ipak to tumači u krajnjoj liniji kao specijalna akcija Velike Britanije, koja sprema tipična ratna savezništva sa svim karakteristikama tih savezništava na osnovi ugovora o detaljima, među kojima nemaju najmanje značenje niti koncepcije po završetku rata, nadoknade i otštete, pa čak i one teritorijalne naravi.

Doista, ovih dana je u mnogim velikim listovima bilo govora i o tim teritorijalnim koncesijama, koje imaju dobiti pojedine države, ako se obavežu, da će suradnju sa Velikom Britanijom u eventualnom ratu na moru bilo aktivno sa svojim flotama, a bilo samo tako, što će samo svoje luke otstupiti na uporabu Velikoj Britaniji. Poznato je, da se u toj velikoj štampi spominje i Jugoslavija, koja bi imala da sa svojim lukama posluži britanskoj floti. Mnogi strani listovi, a naročito talijanski, pa čak i službeni talijanski radio najavili su već dolazak devetnaest brodova britanske flote u Split. Spominju se kao luke za britansku flotu još i Kotor te Šibenik. Talijani naročito budno prate i bilježe sve što je s tim u vezi. Prepisuju iz strane štampe svaki takav glas, ali govore o onome što strana štampa kaže o obećanjima Engleza Jugoslovenima za slučaj rata i povoljnog svršetka rata.

Kakva su ta obećanja? Prema pisanju nekih njemačkih listova, koji su inače prilično dobro informirani, Engleska želi da nadoknadi Jugoslaviji štete od sankcija, pa je u tom pogledu već nešto učinila sa carinama, a za ratnu saradnju, aktivnu ili pasivnu, obećava Jugoslovenima Julijsku Krajinu. Djelomično ili čitavu — to se još nezna. Mi to bilježimo u svrhu informacije onim našim čitateljima, koji ne čitaju stranu štampu, a ne kanimo se upuštati u ispitivanje tačnosti tih informacija. Svakako, to je vrlo karakteristično i ukazuje na mogućnosti koje bi mogle da budu za nas od najvećeg interesa.

Interesantan je i poučan slučaj Grčke. U mnogim velikim svjetskim listovima mogu se čitati kombinacije o koncesijama, koje će Grčka dobiti za svoje učestvovanje u eventualnom ratu na strani Engleske. Reproducirat ćemo jednu takvu kombinaciju:

Izgleda kao sigurno, da je između novog šefa grčke države i londonske vlade odmah poslije grčkog plebiscita u novembru došlo do sporazuma, po kome Engleska garantira Grčkoj povratak Cipra. Grčka će kao protuuslugu ustupiti Engleskoj pomorske baze, pošto londonski admiralitet

NOVE ARETACIJE V TRSTU

ROMAN PAHOR, TURINA, FERLUGA I VREMEC
ARETIRANI

Trst, januara 1936. — V samem Trstu in na vsem tržiškem Krasu nimalo naši ljudje že od božičnega večera več miru. — Povsod mrgoli agentov, policistov in vohunov. Povsod stikajo po tajinstvenih paketih, dan za dnem izprašujejo naše ljudi, marsikje so priredili hišne preiskave. Ljudstvo je zbegano in ne ve zakaj in čemu vse to.

Šestega tega meseca, na dan sv. Treh kraljev pa so aretirali kar na veliko večje število naših fantov in mož. Med aretiranci so tudi Roman Pahor, ki se je šele pred dobrim letom vrnil iz konfinacije na Ponzi, dalje dr. Vlado Turina, ki je lani

dovršil študije na trgovinski univerzi v Trstu, neki dijak Vremec iz Doline in neki zasebni uradnik Ferluga. Vzrok teh aretacij je povsem neznan. Policijski organi ga niso hoteli povedati niti najožjim sorodnikom aretirancev, ko so se ti oglašili na kvesturi. Na stanovanjih aretirancev pa so vse prevrnili in jim odnesli vse knjige in spise v slovenskem jeziku.

Skoro istočasno in prav tako iz dosedaj neznanega vzroka so aretirali veliko fantov v bližnji okolici, tako 14 fantov na Opčinah, dva na Proseku in enega na Kontovetu.

VOJAŠKO SODIŠČE OBSODILO DVA SLOVENCA - DEZERTERJA NA SMRT

Še nepotrjena vest o tragični smrti dveh slovenskih mladeničev

Trst, 10. januarja 1936. — (Agis). — Po poročilih, ki so v zadnjih dneh prišla, je vojaško sodišče po naglem postopku obsodilo dva slovenska fanta na smrt z ustrelitvijo. Omenjena dva mladeniča sta se hotela izogniti mobilizaciji s tem, da sta pobegnila preko meje. Ker jim pa ni bilo nikjer mogoče obstati, sta bila prisiljena vrniti se domov, kjer so ju vojaške oblasti prijele in postavile pred vojaško sodišče.

S tem da sta se izognila mobilizaciji sta prišla namreč pod pristojnost vojaškega sodišča, ki ju je v teku 24 ur obsodilo in usmrtilo. Te vesti še nismo mogli popolnoma izpopolniti, niti zvedeti podrobnosti o enem ali drugem obsojencu. S tem se je število naših žrtev radi abesinske vojne povečalo in to ne v Abesiniji in na fronti, ampak v Evropi.

Devet mjeseci zatvora radi sumnje u Talijansku pobjedu

Vodice, januara 1936. Ribarić Josip (zvan Celjbarov) koji inače boravi sa svojim roditeljima u Trstu kao trgovac ugljena i drva, bio je jedne nedjelje u mjesecu novembru kod nas t. j. kod svoje kuće i u prisustvu nekoliko ljudi među kojima su bili i karabinjeri rekao

je da Italija neće nikada dobiti rat u Abesiniji. Zbog ovih njegovih riječi bio je od karabinjera odmah uhapšen i odveden u riječki zatvor. Imao je raspravu 2. decembra, gdje je osuđen na 9 mjeseci zatvora i na globu od 6 hiljada lira. — Čić

UMORNI KOSAC

IZ NAPULJSKE LUKE ODLAZE DNEVNO NOVI TRANSPORTI U AFRIKU



— Idite, vidite i pobijedite!
— Pardon, gospodine — ne bi li svoj tempo mogli malo ublažiti? I meni treba malo odmora!

namjerava da napusti Maltu. Pretpostavka ovog sporazuma je rat između Engleske i Italije. Izgleda kao sigurno, da se kao buduća baza engleske flote smatra zaliv Suda na jugu ostrva Krete, koji je zaliv za vrijeme Svjetskoga rata služio kao baza njemačkih podmornica. Zaliv Suda izgleda kao najpovoljnija baza za ciljeve engleskog admiraliteta. Vjerojatno je, da će biti ustupljena i grčka pristiništa Argostoli, Milos, Mudros i obala Pilosa. Tvrdi se da je Engleska za vrijeme božičnih pregovora otišla tako daleko, da je Grčkoj obećala ne samo Cipar, nego i šest ostrva Dodekaneza, među njima Rodos i Kos, dok bi ostalih šest ostrva Dodekaneza pripali Turskoj za osiguranje maloazijske obale. Osim ovih teritorijalnih koncesija Grčkoj su obećane znatne privredne olakšice. Kao što se u Ateni tvrdi, početkom januara će doći u Atenu pretstavnici londonskih visokih finansija, koji će Grčkoj na ovaj ili onaj način pružiti značajnu finansijsku pomoć.

Sve ovo vrlo je uvjerljivo i vjerovatno. Nas u ovom slučaju interesuje naročito jedna stvar: Vidi se po svemu, da ove koncesije nisu osnovane na paragrafu 16 Pakta Društva naroda, jer to tamo nije predviđeno. Taj paragraf predviđa vojnu saradnju članica Društva naroda u slučaju blokade napadača, ali nema govora o ovakvim koncesijama. Znači, da se radi doista o specijalnim akcijama Velike Britanije, koja s onima, koji su joj potrebni u eventualnom ratu na moru, sklapa naročite aranžmane po uzoru na stare ratne ugovore.

Treba to da znamo iz više razloga, a i zato, da bismo odmah bili na čistu s karakterom i mogućnostima tih koncesija. Ne znači, da su ovako zamišljene koncesije manje stvarne. Možda je upravo ovo način, da se sačuva Društvo naroda, a da se mihno njega revidiraju mirovni ugovori, barem u jednom evropskom sektoru gdje je to moguće.

JUGOSLOVANSKE ZASTAVE NA KRASU

Zastava na Bazovici

Trst, januara 1936. — V zadnjem času se pojavljaju po vsem Krasu zopet jugoslovanske zastave. Da so bile na Proseku, je že zadnjič poročal naš list. Sedaj nam poročajo, da je plapolala taka zastava tudi na bazoviški planoti in sicer prav tam, kjer so fašisti ustrelili Bidovca, Marušiča, Miloša in Valenčiča. Na Opčinah pa so karabinjerji našli na vratih svoje vojašnice par škornjev s pismom, ki pravi, da jim bodo v kratkem lahko služili.

TEROR U BUŽESTINI

NAPADAJ NA NAŠE LJUDE U VRHU

Buzet, januara 1936. — Na Silvestrovo su fašisti pod vodstvom geometra Flega napali u Vrhu četiri naša čovjeka, i to: Matu Sirotića-Mežnjara, braću Lovru Grbac i Antuna Grbac i Butjevac Ivana. Njih su napali kamenjem kada su se vraćali iz župnog ureda gdje su imali posla kao članovi crkvenog odbora. Sva četvorica su lakše povredjena.

Svi ti fašisti koji vrše teror na Bužestini su potstrekavani od karabinjera i bužestinskih fašista, a naročito od fašističkoga sekretara Hrevatina iz Buzeta i advokata i bivšega suca Fija.

Da se vidi kakovu zaštitu uživaju ti fašisti i razbijaci na Bužestini dosta je napomenuti kako su bili napali svećenika Peršiča s namjerom da ga ubiju i opljačkaju, ali se velečasni Peršić obranio i dvojicu prepoznao. Optužio ih je bio sudu u Buzetu, ali ih je taj sud rješio.

ARETIRAN NA NANOSU IN OSUMLJEN POSKUSA BEGA ČEZ MEJO

Mlada žrtve ovaduhstva

Vipava, januarja 1936. — (Agis). V Vipavo je prišel s kolesom iz Trsta neki mladenič, ki je baje imel name i prekoračiti mejo in se s tem izogniti mobilizaciji. V trgu je n. letel na nekega domačina, ki je znan kot ovaduh in ki je vprašal mladeniča, kaj išče. Ta mu je zaupal svojo nesrečo, da bi rad prišel čez mejo. Ovaduh mu je dal sicer navodila, toda napačna in šel nato takoj javit slučaj domačim karabinjerjem. Ti so šli takoj za njim po poti, ki mu jo je ta pokazal in sicer na Nanos. Karabinjerje je spremljal seveda tudi ovaduh. Na Nanosu je bilo več drugih ljudi, ki so se mudili tam po svojem delu in ko so opazili, da gredo karabinjerji so skušali mladeniča skriti. Toda ni jim uspelo in kmalu so ga našli ter odvedli v zapore. Posledice tege so morali občutiti tudi drugi, ki so skušali mladeniču pomagati. Ovaduh je bil povisan in odlikovan z zlato uro. Aretirani mladenič mu je pa poleg tega dal že preje 50 lir in mu obljubil pustiti na dogovorjenem mestu tudi svoje kolo.

Imena ovaduha za enkrat ne bomo javili, ker upamo, da ga bomo ob drugi priliki, ko bomo imeli več dokazov proti njemu, lažje razkrinkali in se ne bo mogel za nobenim skrivati

Britanija, koja je uvijek pomalo bila za reviziju ugovora, pokazivala je uvijek volju za djelomičnu reviziju, ali tamo gdje je njoj to konveniralo. I redovito je uspjela, da je postigne. Tako je u jednom momentu doživjela, da Njemačka prekrši Versailleski mirovni ugovor svojim naoružanjem. Možda je na toj liniji njezina sadašnja namjera, da revizijom Versailleskog ugovora u onoj točki, koja govori o demilitarizaciji Dardanela u korist Turske, zatim revizijom specijalnih ugovora o Dodekanezu u korist Grčke i Turske, oslabi Italiju i učvrsti svoju poziciju na Sredozemnom moru.

To je moguće i vjerojatno, a isto je tako moguće i vjerojatno, da će Britanija u ovom pravcu početi i dalje i obraditi i sjeverni sektor Sredozemnog mora po istim načelima i istom praksom. To nas interesuje! Za danas stajemo pred tim pitanjem, u nadi, da će skori dani donijeti mnoga razjašnjenja (***)

ČEŠKI LIST O ŽELJI TRŠČANSKIH TALIJANA I FURLANA DA SE OTCJEPE OD ITALIJE

JUGOSLAVENI U JULJSKOJ KRAJINI I ABESINSKI RAT — PRITISAK JE SVE VEĆI, ALI I OTPOR JE SVE VEĆI — FAŠISTIČKE POGlavICE SU UZNEMIRENE POJAVAMA REVOLTA — HITLERIZAM U JULJSKOJ KRAJINI

U posljednje vrijeme međunarodna štampa posvećuje sve veću pažnju Juljskoj Krajini, naročito u vezi s Abesinijom i raznim mogućnostima, koje se mogu na tom međunarodnom sektoru razviti. Ne smije začudjavati taj interes. Citiramo interesantan članak jednog čehoslovačkog lista.

»Nezavisna Politika«, Brno, objavljuje dopis iz Trsta, (signiran sa »Svud«). U članku se kaže, da su mjere, koje je talijanska vlada sprovela za vrijeme abesinskog rata naročito pogodile pogranične teritorije, u prvom redu one, koje su naseljene Slovencima i Hrvatima. U tim krajevima se teško podnosi talijanska fašistička vlast. Već i radni slojevi Italije odbacuju imperijalistički rat u Africi, a tim više se s njim ne slaže stanovništvo u Juljskoj Krajini. Zato su se fašistički organi pravovremeno pobrinuli, da osiguraju svoj autoritet za svaki slučaj.

Dok obveznici Talijani, koji su pozvani u vojsku, dobivaju na izvjesno vrijeme odsustvo, prije nego što se jave svojim komandama, obveznike iz Juljske Krajine odmah, čim su pozvani, odvođe karabinjeri u njihove komande. To se čini zbog toga, da bi se spriječila dezertacija u masama preko granice u Jugoslaviju, koja nije daleko. Ali usprkos tome svaka porodica ima već po

nekoć bjegunca. Mjeseca novembra stiglo je u Italiju 600 »dobrovoljaca« iz Uruguaya, koji su skupljeni pod raznim okolnostima i među kojima je bilo 68 Slovenaca i Hrvata iz Juljske Krajine. Talijanima dobrovoljcima dato je duže odsustvo, ali pripadnici nacionalnih manjina poslali su odmah u kasarnu. Očigledno nisu vlasti imale povjerenja u njihovo »dobrovoljstvo«.

Fašizam je primjetio odmah poslije prvih popuštanja, koja je dozvolio u Juljskoj Krajini, kako su za njegov režim opasne i najmanje teškoće. Fašistički poglavari sa uznemirenošću gledaju, kakve je neprijatne posljedice donio novi obrat u politici. Mjesto da se stanovništvo pridobije za ratnu avanturu u Africi, postaje se upravo suprotno. Sve više raste ogorčenost protiv fašističkog rata. Iako jugoslovenski listovi, čija je prodaja u Italiji dozvoljena, služe fašističkom režimu i pišu za njega vrlo povoljno — naročito vladina štampa — o opravdanim talijanskim pretenzijama na Abesiniju, ipak je u narodnim slojevima u Juljskoj Krajini suprotno gledište.

Sa ratom su nezadovoljne ne samo slovenačke i hrvatske manjine u Juljskoj Krajini, već također i tamošnje stanovništvo talijanskog porijekla, Furlani. U ovom stanovništvu se širi tako-

zvana »tršćanska politika«, t. j. težnja za stvaranjem autonomne teritorije od Juljske Krajine i za njenim spajanjem sa pozadinom na sjeveroistoku. Ova se politika vodi u interesu naročito privrednog položaja Trsta i u sebi krije jasan otpor protiv rata. Izvjesni krugovi u narodnim manjinama u Juljskoj Krajini, potsticani iz inostranstva, nastoje da iskoriste ova raspoloženja za svoje ciljeve. Iza ovih težnji i ciljeva krije se hitlerovski fašizam. Već su se pojavili i hackenkreuzlerski letci u Trstu i okolini, na kojima se obećava oslobodjenje Juljske Krajine, ekonomsko obnavljanje sa sjevera, a Slovencima i Hrvatima narodna sloboda. Ova se podzemna akcija ne smije potejenjivati, a demokratske snage u Juljskoj Krajini dužne su da ukazuju na tu opasnost i da istupe protiv nje. Može se dogoditi, da hitlerovska propaganda iskoristi otpor Slovenaca i ekonomsko nezadovoljstvo Talijana za svoje ciljeve. Ovdašnje stanovništvo budno prati događaje u svijetu.

Mogu se zapaziti izvjesne aluzije za ujedinjenjem i zajedničkom akcijom ovih grupa. Samo se na taj način može spriječiti to, da mjesto talijanskog fašizma u Juljskoj Krajini ne dodje hitlerovski fašizam i da se ove zemlje ne otcijepi od Italije.

PISMO JEDNOG NAŠEG VOJNIKA IZ BARI

Istranima ne vjeruju — Glad među stanovništvom

Primili smo ovo pismo koje je jedan naš Istranin vojnik pisao iz Barija svome bratu u Istru.

Dragi brate! Dobio sam pismo i onu molbu od općine za koju sam vam pisao kako bi me pustili kući na dopust da vam pomognem raditi polje. Mislio sam da će me pustiti na 3 mjeseca. Čim sam dobio molbu predao sam je na komandu i bili su mi rekli da će me pustiti za Novu godinu. Ali danas su pozvali sve nas iz Istre kojih nas ima ovdje oko dvije stotine i kolonelo nam je održao jednu veliku prediku. Kazao nam je da nas iz Istre ne mogu poslati kući jer da bi mi pobjegli, i da se ne bimo vratili natrag, jer da su već mnogi pobjegli. Još nam je rekao da ako budemo dobri i vjerni da će nas pustiti kasnije kada se vrate ovi koji su sada na dopustu, pa tako moramo još čekati da se vidimo.

Ja ovdje prodjem dobro, ali ovaj narod ovdje je jadan i kao divlji. Mi vojnici nemamo mira od njih. Ja mislim da čitav Bari čeka pred kasarnom da im damo jesti ono što nama ostane. Vidio sam ljude koji su iz blata podigli komadić kruha i ga pojeli.

A ovi kalabrezi koji su s nama da vidiš kako se vesele kada vide kotal pašte šute. Ližu si prste i vrlo su zadovoljni biti u vojništvu jer kući kažu da nemaju šta jesti.

Pišite mi itd.

ITALIJANI PRODAJAJU PO NAŠIH KRAJH HISE

Italijanski priseljenici se boje vojne Trst, januarja 1936. — (Agis).

Po raznih kraji, zlasti ob meji so pričeli italijanski priseljenici, ki so prišli v zadnjih letih v naše kraje in tu kupili posestva, svoja premoženja prodajati. Znani so številni slučaji, zlasti v večjih krajih kot v Postojni, St. Petru, Il. Bistrici in drugod, kjer priseljenici ponujajo svoja posestva in so zadovoljni, če jih tu morejo prodati. To delstvo je nastopilo vsekakor vsled bojazni, da bi morali nekega dne bežati in pustiti vse svoje premoženje drugim. Sploh žive priseljenici v zadnjem času pri nas v veliki negotovosti, ki je ne morejo zakriti. To je pač posledica današnjega notranjega stanja v Italiji in negotovosti v kateri vse plava.

PISMO NAŠEGA FANTA IZ MAKALE

Gorica, januarja 1936. (Agis).

Prejeli smo pismo, ki nam ga je poslal neki oče iz Goriškega, v katerem opisuje njegov sin, kolikor je v danih razmerah mogoče, razmere v katerih se nahaja kot vojak v italijanski afriški ekspediciji. Najbolj seveda opisuje potovanje in kraje, ker o svojih razmerah in življenju ne more govoriti. Pismo se glasi:

Najprej Vam hočem opisati kakšno potovanje in kakšne ceste so od Decamere do Makale. Sami hribi in prepadi tako, da smo mislili da se zdaj pa zdaj prevrnemo in da ne bo ne duha ne sluha o nobenem več. Vendar pa smo vseno prišli srečno. Vozili smo se z avtomobili eno noč in en dan brez prestanka tako, da smo bili vsi siti vožnje do grla. Tukaj drugače ni ravno slabo im tudi vode ne manjka. Je še precej hladno. Ponoči je skoro preveč mraz. Drugače pa je veliko nevarnosti, ker se nahajamo pet kilometrov od prve linije. Tukaj smo dobili vse Slovence, kar smo jih videli prej, ko smo bili v Decamere. Često nas pridejo obiskati iz prve linije. Nevarno pa je tudi radi črnih ljudi in tistega, ki ujamejo, zelo maličijo na vse načine. Tako se moramo zelo varovati, kadar gremo ven. Vedno moramo imeti pripravljeno puško z nabojem. Do tukaj smo prišli ne da bi enkrat ustrelili. Če ho Šlo tako naprej, ne bo hudega. Pismo je datirano 14 preteklega meseca, pove mnogo novega, kakor to, da je v prvih linijah v kraju, kjer se sedaj vrše najbolj kruti boji, mnogo Slovencev.

ITALIJANI STRELJAJU ERITREJCE V HRBET

Na božični dan je italijansko vojno sodišče obsodilo na smrt tri Eritrejce, ki so bili obdolženi, da so v italijanskim kolonijah vršili špijonažno službo in pošiljali važne vojaške informacije vladi v Addis Abebo. Obsojeni so bili, da bodo ustreljeni v hrbet. Devet drugih obtožencev je bilo obsojenih na zapor od onega do šestnajst let.

Kakor se je v obtožnici navedlo, je devet obsojencev prišlo v italijansko kolonijo Somalijo, kjer so najprej dobili delo v vladni službi in so nato stopili v italijansko armado. Že prej pa so se sporazumeli z abesinsko vlado, da ji bodo pošiljali poročila o premikanju italijanskih čet, kar so tudi učinkovito izvajali in poročilom dodajali tudi risbe. Na taj način so, kakor uradno poročilo govori, razkrili več vojaških priprav v italijanskih kolonijah.

Špijoni so dalje obtoženi, da so delali kampanjo med svojimi rojaki Eritrejci, da jih pridobijo čim več, da zapuste italijansko armado in pobegnejo čez mejo k Abesincem. Eden od aretiranecv, ki pa je bil poznije izpuščen, je bil lastnik častne medalje, ki mu jo je podarila Italija. Med obsojenci pa sta dva njegova sorodnika, od katerih je eden obsojen na smrt, drugi pa v zapor.

ZNAČAJNO PISMO FRANCUSKOG ANTIFAŠISTIČKOG KOMITETA NAŠEM LISTU

U našem je listu bilo već govora o »Internacionalnom komitetu za pomoć utamničenicima i konfiniranim talijanskim antifašistima«. Tom komitetu stoji na čelu poznati francuski književnik g. Romain Rolland kao počasni predsjednik, dok je pretsjednik književnik Jean Richard Bloch, a u komitetu je čitav niz drugih vrlo poznatih francuskih književnika i javnih radnika. Taj je komitet u svoje vrijeme izdao jedan manifest, kojim protestira protiv fašističkog terorizma u Italiji, a u tom je manifestu bilo govora i o teškom stanju Jugoslavena u Juljskoj Krajini, koji se bore za svoja sveta nacionalna i čovječanska prava, koja fašizam brutalno ugušuje. Tu se spominjalo sve ono zlo, koje trpi naš narod pod fašističkim Rimom. Važnost toga manifesta bila je tim veća, jer je bio raširen po čitavom svijetu.

Ovih dana primio je naš glavni urednik od tog pariškog komiteta jedno pismo, koje donosimo u prevodu:

»Gospodine direktore!

Pišemo Vam talijanski, jer je naš prevodilac momentano odsutan, a sigurni smo, da u redakciji Vašeg lista ima neko ko pozna ovaj jezik.

Poznajemo odavna Vaš list, koji nam se ukazuje kao odličan informacijski or-

gan o onome što se događa onom dijelu hrvatskog i slovenskog naroda podjarmljenom od talijanskog imperijalizma. Naročito su bogate Vaše informacije o teroru, koji bijesni u Juljskoj Krajini.

Naš komitet je organizovan na inicijativu velikih francuskih pisaca Romaina Rollanda i Richarda Blocha te ima za cilj pomoć i obranu utamničenihi i deportiranih talijanskih antifašista. Naravno je, da, mi smatramo našom dužnošću pomaganje i obranu također i za one, koji su progonjeni od fašističkog režima u Rimu zato, jer se bore za emancipaciju i nezavisnost svog naroda. Jedna veza između našeg komiteta i ličnosti iz političkog, žurnalističkog i juridičkog svijeta među Hrvatima i Slovencima neophodna je.

Gotovo u svim zemljama svijeta naš komitet ima već svoje članove. Da li je moguće, da ne bi mogao imati nekoga u Jugoslaviji, gdje žive toliki ljudi direktno ili indirektno zainteresovani sudbinom tolikih svojih sunarodnjaka, koji stenu u fašističkim tamnicama ili koji umiru u infamnom ratu protiv abesinskog naroda? Mi smo uvjereni, da bi bilo moguće u Jugoslaviji proširiti mrežu naših pristaša. Najljepša imena savre-

mene francuske književnosti figuriraju među članovima našeg komiteta. Nekoliko imena hrvatskih i slovenskih književnika imalo bi za nas veliko značenje.

Osim toga željeli bismo, da Vašim posredstvom dobijemo što češće vijesti o teroru u Juljskoj Krajini i o stanju zatvorenih Hrvata i Slovenaca. Mi imamo veoma raširenu informacionu službu, putem koje možemo da plasiramo vijesti, koje ćete nam Vi dostaviti, u svim zemljama svijeta. Ovih dana objavit ćemo jednu brošuru, u kojoj će nekoji bivši talijanski zatvorenici ispričati kako su bili tretirani u fašističkim zatvorima. Očekujemo prilog o postupku s Vašim sunarodnjacima, jer znamo, da se s njima postupuje još bestijalnije nego li s drugim talijanskim građanima.

Slati ćemo Vam redovito materijal koji objavljujemo. Mi smo Vam zahvalni za Vaš list. Naš komitet želi vezu s onima, koji se interesuju za političke žrtve Juljske Krajine, bez obzira na to kakvo je njihovo političko uvjerenje, vjera i narodnost.

Primitite, gospodine direktore, izraz naše duboke odanosti.

Sekretar komiteta.

NJEMAČKI GENERALŠTAB IZVJEŠTAVA HITLERA DA SU TALIJANI IZGUBILI RAT

Diplomatski urednik »Nju Kronikla« doznaje da je njemački generalštab podnio jedan izvještaj Hitleru, u kome zastupa mišljenje da je Mussolini već izgubio rat u Abesiniji. Ovaj izvještaj radili su najbolji njemački vojni stručnjaci na osnovu podataka iz svojih izvora. Zbog ovoga neuspjeha talijanske vojske, u hitlerovačkim krugovima, veli »Nju Kronikla«, sve je manje raspoloženje za ma kakvu saradnju sa g. Mussolinijem.

Koliko će ovaj zaključak njemačkog generalštaba imati posljedica za međunarodnu politiku, čini se da ćemo naskoro doznati. Ta će konstatacija, po svoj prilici imati reperkusija i na držanje službene Njemačke prema pitanju Juljske Krajine, pitanju koje je već natuknula svjetska štampa i koje smo mi u našem listu registrirali.

POROČILO IZ AFRIKE

Reka, januarja 1936. — (Agis). — Neki naš fant, ki je bil že pred časom vpo-klican in odposlan v Afriko, je sporočil svojcem med drugim tudi o stanju, v katerem se nahaja italijanska armada. Poročilo je datirano 29 decembra pr. l. in je odposlano iz Aduet prav, da so bili že 150 km naprej od Aduet v notranjosti, da pa so se zdaj vrnili. Vojaštvo je vse izmučeno, vse ostalo pa zelo poškodovano in uničeno. Med italijansko armado vlada velik nered in nemir ter z dneva v dan pričakujejo nekaj novega.

Antifašistička uzbuna radi hitlerovske opasnosti u Juljskoj Krajini

TRŠČANI SU NOSIOCI HITLEROVSKOG POKRETA

Antifašistička »Unita« donosi u svojem posljednjem broju pod naslovom »Manovre hitleriane nella Venezia Giulia« slijedeći članak:

Hitlerizam se širi u Juljskoj Krajini i to kao posljedica upropaštavajuće politike fašizma i njezinih nesretnih posljedica.

Mi zovemo na uzbunu! Hitlerovačke struje se razvijaju među Slavenima i među Talijanima, i traže rješenje teškog Juljskokrajinskog problema u ujedinenju rasparčanih komada austrijske monarhije oko germansko-hitlerovskog debla. Triestinsti (lokalni tršćanski patriote op. ur.), naročito oni stariji, postaju nosioci hitlerizma u Juljskoj Krajini, a hitlerovska propaganda ima uspjeha i među seljacima slavenske narodnosti. Nije li to najveći rezultat Mussolinijeve politike!

Dužnost antifašista talijanskih i slavenskih u Juljskoj Krajini je da najodlučnije

pobijaju tu hitlerovsku propagandu. Ali oni je neće uspješno pobijati ako zaborave da u Juljskoj Krajini postoji nacionalno pitanje, a tršćanski proletarijat, prije nego će misliti na organizaciju svoje pozadine, mora uzeti u svoje ruke i voditi borbu za oslobodjenje Slovenaca i Hrvata Juljske Krajine, za njihovo pravo da sami slobodno odredjuju o svojoj sudbini, koja ide do tle da se mogu otcjepiti od talijanske države... Jedino na taj način će antifašisti Trsta doprinijeti svoj dio kako bi se radikalno rješio problem Juljske Krajine i Trsta. Hitlerovačke struje će biti uništene u onoj mjeri u kojoj se stanovništvo Juljske Krajine bude borilo za mir, a protiv rata, za kruh i za nacionalnu slobodu. Slavenski nacionalisti, nadajmo se, bit će s nama u ovoj borbi protiv hitlerizma, koji je najveći neprijatelj mira, a osim toga je i velik neprijatelj slobode kao i talijanski fašizam.

Nove žrtve pred Specijalnim tribunalom

Dobili smo za zakašnjenjem ovu vijest iz Istre o nekim hapšenjima, pa je donasmo u skraćenom obliku:

Pazin, januara 1936. — Ove jeseni su bili uhapšeni neki mladići iz Ukotići kod Kašćerge, i to Mate Ukotić i Rafaelić i još nekoji. Oni su bili jedne nedjelje u Vrhu. Tu su pjevali domaće pjesme, pa su ih fašisti iz Buzeta napali. Oni su se branili i uspjeli su da namlate neke fašiste. Malo iza toga su

došli po njih karabinjeri i uhapsili su ih, te povelu u Kopar.

Karabinjeri su uspjeli da nagovore dvojicu naših odmetnika i to Ivana Kajina i Lovru Majcena iz Vrha neka svjedoče da su rečeni mladići govorili protiv Mussolinija i Italije i da su pjevali antitalijanske pjesme. Te izdajice su to posvjedočile, pa su naši mladići od koparskoga tribunala poslani pred Specijalni tribunal u Rim i od toga dana ne znamo šta se s njima dogodilo.

VELIKI ENGLISKI LIST IZNO SI TEŽNJE JUGOSLOVENA POD ITALIJOM ZA SLOBODOM

ZNAČAJAN ČLANAK »DAILY HERALD«

Veliki londonski list »Daily Herald« od 10. januara, koji se štampa u milijunskoj tiraži, donosi ovaj članak o našem narodu pod Italijom u ovom momentu:

U Italiji živi 600.000 Jugoslovena — 400.000 Slovenaca i 200.000 Hrvata — najviše u blizini sjeverozapadne obale Jadrana. Ovo stanovništvo rastavljeno je od Slovenije i Hrvatske 1919. godine da bi bili zadovoljeni Talijani. Dolaskom fašista na vlast 1922. god. samo su se povećale teškoće ovih manjina. Sada šalju ove ljude u Abesiniju da tamo umru za Italiju, iako su njihove simpatije na strani Abesinije.

Oni vrlo dobro znaju šta to znači biti »civilizovan« od Talijana. To im je donijelo da su zatvorene njihove škole i zabranjena sva literarna i sportska udruženja. To im je donijelo da u crkvama mogu da čuju samo talijanski, koji stariji ljudi i ne razumiju; oduzeli su im molitvenici na slovenskom jeziku. Samo u okolnici Trsta i Gorice nije ova tiranija sasvim primijenjena.

Slovenski svećenici koji su se borili

protiv talijanskog jarma bili su protjerani ili zatvoreni. Od 1930. godine nije dozvoljen nijedan list na slovenskom jeziku i zabranjen je ulazak listova iz Jugoslavije.

Početkom prošle godine situacija je izgledala nešto povoljnija. Na potstrek Lavala, Mussolini je odlučio da odstrani spor sa Jugoslavijom, da bi se na taj način oslobodio na vrijeme jednog od svojih neprijatelja na Sredozemnom Moru.

U Beograd je upućen novi talijanski ministar, koji je održao nekoliko vrlo ljubaznih govora u martu prošle godine. Nešto kasnije postignut je sporazum sa Jugoslavijom o pisanju štampa; Jugoslaveni i Talijani prekinuli su međusobne napadače, i obje zemlje dozvolit će ulazak listova iz druge zemlje. Slovenački prodavaoci novina znali su šta mogu očekivati od toga i odbili su da prodaju jugoslovenske listove. Međutim neki talijanski prodavaoci novina odlučili su se da prodaju jugoslovenske listove, znajući da će narod vrlo rado kupiti te listove. Odmah po-

slije toga tri kupca ovih listova bili su uhapšeni od fašista i mučeni na uobičajeni način.

Italija je napala Abesiniju. Mjesec dana prije početka rata, 632 slovenska omladina prebjegli su preko granice u Jugoslaviju. Da bi onemogućio ovakve stvari, novi prefekt Vidma, koji je veliki neprijatelj Slovena, sproveo je mobilizaciju pokrajine naročito brzinom, i od tada je postalo nemoguće svako bještvo.

Sada je broj ovih izbjeglica prešao hiljadu, iako je teško tačno konstatovati koliki je taj broj.

Jugoslovenski narod osjeća najveću simpatiju prema njima, znajući koliko je teška njihova sudbina. Sada su ti ljudi nazvani u Jugoslaviji »Abesincima«.

Otkako je izbio rat, nestalo je svako raspoloženje u Italiji da se bolje postupa prema Slovenima i Hrvatima. Njih optužuju zbog srodstva sa sankcionističkom Jugoslavijom.

Sloveni u Italiji žele da Italija doživi poraz, da bi se mogli ujediniti sa Jugoslavijom.

GLASOVI TALIJANSKE ANTIFAŠISTIČKE ŠTAMPE

Donasmo nekoliko vijesti pobirčenih po talijanskoj antifašističkoj štampi.

Nezadovoljstvo u Trstu. U nižem kleru vlada veliko nezadovoljstvo protiv današnjega stanja. I materijalna strana života nižega svećenstva je pogoršana. U radničkim krugovima je nezadovoljstvo svakoga dana sve veće radi sve većeg skakanja cijena i sve težega života. Tako je na pr. pamučna sveta poskočila za 85 posto u cijeni, a vunenena za 65 posto. Ali plaće su ostale na istoj visini. Neizmerno su poskočile takse. Tako sada stoji taksa za liječničku svjedodžbu 22.50 lira prema predjašnjoj 4 lire.

Fašisti se uzdaju još u Francusku, ali svakog dana im i ta nada izmiče.

Neki dan je održana skupština sindikata za ishranu. Međutim prije skupštine je predsjednik rekao da se ne smije o ničemu govoriti nego o političkoj situaciji, i da niko ne smije tražiti riječ za drugo nego samo za političke govore kojima bi se izrazila odanost Mussoliniju.

Sekretar tršćanskoga fašija Perusino je održao pred par dana govor radnicima u brodogradilištu San Marko. Niti jedan nije zapljeskao kada je sekretar svršio svoj govor.

Medju visokom buržoazijom vlada velik pesimizam. Taj pesimizam se širi i u najvišim službenim krugovima.

Dezertiranje talijanskih vojnika u Malu Aziju. Iz Atene javljaju da je neki dan jedan talijanski ratni brod pucao na jednu barku u kojoj su se nalazili talijanski dezerteri koji su sa Dodekaneza htjeli da pobjegnju u Malu Aziju.

U fašističkom domu u Savoni su isprebijani neki fašisti jer nisu htjeli da idu po ulicama manifestirati za rat. Naredbu da ih se namlati je dao sekretar Bertoni.

Mornari u Bonu u Alžiru odbili da putuju parobrodima koji voze materijal za vojsku u Eritreju. Vlasnici su morali da nađu druge mornare.

Štrajk na grčkim brodovima. Mornari grčkih parobroda Phassos i Sifnos su u Port Saidu proglasili štrajk odbijajući da prevažaju petrolei u talijansku Istočnu Afriku.

Specijalni tribunal radi tajno, jer je vlada zabranila da se objavljuje sudjenje. Time misli fašizam dokazati kako je u Italiji sve u redu.

Pobuna na talijanskom parobrodu. »Corona-Ferrea« je nastala kod turske obale. Bila je pozvana pomorska policija iz Carigrada koja je pobunu svladala i brod sa ljudstvom odvela u Carigrad.

Tvornica Fiat u Torinu je morala da obustavi rad u nekim odjeljenjima radi pomankanja sirovina. Osim toga je u samoj tvornici osnovana posebna milicija kako bi se spriječile eventualne pobune.

»Abbasso il Duce« je osvanulo napisano po zidovima u nekim mjestima Sicilije. Policija je nopsila nekoliko hiljada ljudi.

Maršal Badoglio je naredio da se strelja nekoliko Eritrejaca iz pokrajine Tigreje koju je talijanska vojska bila osvojila i to radi toga što su se ti »oslobodjeni« Tigrejci ustručavali da rade na putevima onim tempom kojim je to od njih zahtjevala talijanska vojna vlast.

Četrdeset vojnika samo iz Torina je poginulo u Africi sudeći po obavijestima koje su njihovi srodnici dobili od vojnih vlasti.

Engleska flota u jugoslavenskim vodama

»Zarja« i »Utro«, Sofija, od 11. januara, u telefonskom izvještaju iz Beograda javljaju da će sredinom mjeseca februara stići u jugoslovenske vode iz Aleksandrije jedna engleska eskadra od 11 podmornica. Ova eskadra posjetit će Boku Kotorsku, Šibenik i ostrvo Vis. Engleska flota — kaže se na kraju izvještaja, posjećuje svake godine jugoslovenske vode, ali ona dosad to nikad nije učinila mjeseca februara, već obično preko ljeta.

»Zora«, Sofija, od 12. januara, u telefonskom izvještaju iz Beograda kaže,

da javljaju iz Splita da se tamo vrše pripreme za doček engleske ratne mornarice početkom februara o. g. Engleska eskadra, koja će stići u splitsko pristanište, sastojat će se od 19 jedinica. »Il Piccolo«, Trst, donosi u broju od 10. januara ovu vijest iz Beograda:

»Prema vijestima iz Splita početkom februara doplovit će u jugoslovenske jadranske vode jedno jako odjeljenje engleske sredozemne mornarice sa Malte. Pominju se devet britanskih jedinica, koje se očekuju u splitskoj luci«.

U NJEMAČKU I AUSTRIJU DEZERTIRALO JE 10.000 LJUDI

Demanti talijanske vlade utjeran u laž

Engleski su listovi pred nekoliko dana donijeli vijest da je u Južnom Tirolu došlo do pobune jednog talijanskog puka alpinaca pred odlazak u Abesiniju. Listovi su objavili i pojednosto o dezertiranju talijanskih vojnika u masama preko granica u susjedne države.

Iz Rima se ove vijesti energično demantovane. Talijanske radio stanice su ove demantije objavile na sedam raznih jezika, nazivajući pri tom engleske listove i agenciju Reuter raznim pogrđnim imenima.

Redakcije londonskih listova su poslile ovog incidenta — kako tvrde — uputile naročite izvještaje u Innsbruck da provjere ove vijesti. Jedan od njih, saradnik »Ivning Standarda«, je poslao prvi izvještaj u kome kaže da nije prebjeglo samo dvije hiljade talijanskih vojnika njemačke narodnosti, već čak deset hiljada. On dalje tvrdi da kod stanovništva u Južnom Tirolu vlada ogromno ogorčenje protiv rata u Abesiniji tako da je Mussolini bio primoran da pošlje jake odrede vojske za održanje reda u gradovima i selima Južnog Tirola.

Engleski novinar razgovarao je, kako on tvrdi, sa nekolicinom talijanskih dezertera koji su bili svjedoci po-

bune petog alpskog puka u Meranu. Jedan od bjegunaca izjavio je da su vojnici pred odlazak u Abesiniju polupali sav namještaj u kasarni i odbili da podju na stanicu. Talijanski oficiri uspjeli su brzo da razoružaju vojnike, a tri kolovodje pobune odvedeni su neznano kuda i o njima se više ništa ne zna.

Duž cijele talijansko-austrijske granice uređena je naročita služba od strane pomoćnih patriotskih udruženja iz Južnog Tirola. Članovi ovih udruženja dočekuju bjegunce, snabdjevaju ih hranom i novcem i šalju ih u koncentracione logore koji se nalaze u državama susjednim Italiji.

Engleski novinar razgovarao je, veli, sa predsjednikom jedne od ovih potpornih organizacija. Od njega je doznao da je prije nekoliko dana iz Italije prešao u Austriju jedan odred vojnika sa mitraljezima. Oni su se predali austrijskim vlastima zajedno sa oružjem. Austrijanci se sada nalaze u nedoumici šta da rade sa talijanskim mitraljezima.

Predsjednik ove potporne organizacije zamolio je engleskog novinara da nikako ne oda imena mjesta u kojima se nalaze logori sa bjeguncima iz Italije.

TALIJANI DEZERTIRAJU U JUGOSLAVIJU

Dvije hiljade ljudi u logorima

»Daily Telegraph« od 10. januara, donosi izvještaj svog dopisnika iz Beograda koji kaže da je u stanju da iznese tačne podatke o dezertiranju u masi talijanskih oficira, podoficira i vojnika u Jugoslaviju u toku nekoliko posljednjih mjeseci.

Svi dezerteri su pobjegli da bi izbjegli ratovanje u Abesiniji. Jugoslovenskoj štampi nije dozvoljeno da piše o ovoj stvari. Većina izbjeglica je slovenačke ili njemačke narodnosti, ali ima i Talijana. Broj dezertera stalno se povećava. Onima koji imaju rodjake u Jugoslaviji dozvoljava se, poslije pažljivog ispitivanja, da žive slobodno sa svojim porodicama, a u nekim slučajevima i da rade u fabrikama.

Drugi su internirani u tri velika koncentraciona logora, jedan u Bistrenici Ta epizoda, koja nije osamljena, tuma-

kod Skoplja, drugi u Varaždinu i treći u Novom Marofu. U Bistrenici su internirani oficiri i podoficiri. Misli se da ima ukupno oko 2.000 u logorima, ne računajući one kojima je dozvoljeno da se slobodno zaposle u zemlji.

Čine se pripreme za stvaranje jednog velikog logora u Tuzli, gdje će biti koncentrirani svi dezerteri.

HAPŠENJE JEDNE ŠPIJUNKE

Sasvim razumljivo, jugoslovenske vlasti motre sa najvećom oprežnošću da li će Italija pokušati da među dezerterima ubaci ujedno i svoje špijune u Jugoslaviju. Prošlog petka uhapšena je u Mariboru jedna Italijanka koja se prikazivala kao bjegunac, osumnjičena zbog špijunaže. Jugoslovenske vlasti odbijaju svaka obavještenja o ovom slučaju.

U fašističkoj miliciji 15 posto komunista. U Torinu je konzul fašističke milicije izjavio na jednoj skupštini: »Mi znamo da je u našim redovima komunista koji provodaju defetističku akciju. Mi ih znamo bolje

nego što to oni misle. Komunista i njihovih simpatizera ima u miliciji oko 15 posto, ali neka se dobro čuvaju jer ćemo ih uništiti«.

JURINA I FRANINA



Jurina: Ča to mjasakaš? Govori malo jače?

Franina: Si videl va Plomina on veli plakat, na kem piše: Delle sancijoni me na frego?

Jurina: Videl sam. Pak ča?

Franina: Povedaju, da su va Padova po noće ono od sancijoni zbrisali i napisali Abisinija, i tako se je čitalo: Dell' Abisinija me na frego.

Jurina: Dobro su storili. Imaš još ča?

Franina: Si čul za onega Sergota, lei f'ono zletel k abisinskemu cesaru i s njim se onako lepo razgovaral — čo mi čo ti?

Jurina: Čul sam i to. A ča govore naši?

Franina: A ča čuš da govore drugo, nego da bi Bog dal, pak da bi i oni mogli kakogod zletel z ove vražje gajbi!

Jurina: Dobro, a kako tvoji doma?

Franina: Hvala na pitanju — tako tako. Imamo svaki dan muziku...

Jurina: Kakovu muziku?

Franina: A nimamo ča jist, pak nam svem va trbuho kruli kako organ.

Jurina: Muči, nemo, to je dobro!

Franina: Kako dobro?

Jurina: Ako tebe va trbuho kruli, kruli i celoj Italije, i se ča bude više krulilo, prej ča nas vrag zet. Si me razumel?

Franina: A sam nekako...

HIMNA ZMEŠANEGA PESNIKA VOJNI

F. T. Marinetti, znani italijanski futuristični pesnik, ki mu »Ošišani jež« podtika, da je šel sedaj zato v Abesinijo, da s svojimi vrzci prepodi Abesince, ki jih italijanske strojnice ne morejo, je zbudil dokaz pozornosti s svojim najnovejšim proglasom v turski »Stampi«.

Ker se nam zdi, da ne poznamo dovolj fašizma in njegove miselnosti, izdijajajočega se v svoji skrajnosti v Italiji in Nemčiji, morda ni nezanimiv prevod Marinettijeve cvetke. Tako poje:

»Mi, futuristični poete in umetniki, ki se borimo proti tradicionalnim zanikovalcem moderne vojne, ki pravijo, da je neestetična, mi, ki trdimo, že 27 let, da je »edina svetovna higijena«, proglasamo:

1) Vojna je lepa, ker skladno spaja Moč in Dobroto.

2) Vojna je lepa, ker ustvarja mehničnega človeka, izpopolnjenega s plinsko masko, strašnim megafonom, z napravo za metanje ognja in z oklopnim vozom, ki utrjuje človekovo nadoblast nad zasužnjnim strojem.

3) Vojna je lepa, ker se z njo pričinja toliko sanjana »metalizacija« človeškega telesa.

4) Vojna je lepa, ker izpopolnjuje svetno poljano s bliskajočimi se orhidejami mitraljez.

5) Vojna je lepa, ker »simfonizira« streljanje, kanonade, tihe odmore, vonj in hlapova trohnoba.

6) Vojna je lepa, ker more z svojo genialno artilerijo in kiperji obnoviti zemeljsko in morsko predele.

7) Vojna je lepa, ker ustvarja novo arhitekturo, na primer vojne vozove, letalo geometrijo avionov, v spiralah se dvigajoči dim požiganih vasi itd. itd.

8) Vojna je lepa, ker se ji včasih posreči, da prekosi po nasilju, navdušenju in lirski velični zemeljske pretrese in boje med angeli in hudiči.

9) Vojna je lepa, ker dokončno ozdravi ljudi njihovega individualnega strahu in kolektivne panike z rafiniranostjo in s »stilizacij« junaštva.

10) Vojna je lepa, ker povzroči pomlajanje moškega in poglubi omamnost ženskega telesa.

11) Vojna je lepa, ker služi velični fašistične Italije!

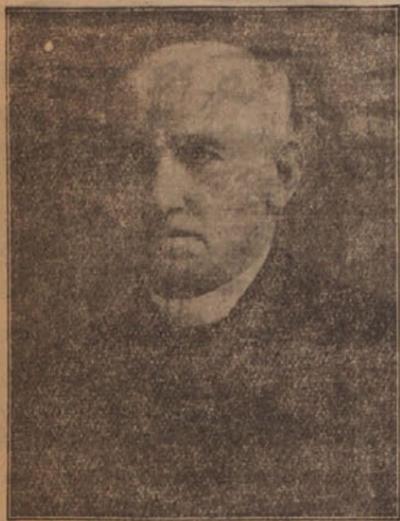
Pesniki in umetniki fašistični, ki se borite, ali ste pripravljeni na borbo? Spomnite se teh načel vojne estetike, ki vas morajo v vašem prizadevanju razveseliti tako, da vznikne iz junaštva, darovanega Prihodnosti, nova poezija in nova plastika!

Grupa francoskih pesnikov je v »Oevru« Marinettiju primerno odgovorila s tem, da so zamenjali med drugim besedo vojna z besedo dr... Dihovitega odgovora pa ne moremo priobčiti.

(Iz »Knjižernosti«. — Agis)

U današnjem broju našega lista priložena je brošura o Hekovitom »Hersan« čaju na koju upozoravamo.

MISNIČKI JUBILEJ JOSIPA GRAŠIĆA



Prečasni g. Josip Grašić

Dne 10. o. m. j. proslavio je pedeset-godišnjicu misništva prečasni g. Josip Grašić, jedan od najzaslužnijih svećenika u Istri. Jedan od onih koji su na djelu pokazali što može da učini dobar narodni svećenik među zapuštenim i zaostalim narodom kakav je bio naš narod u Istri pred pedesetak godina kada je mladi svećenik iz Slovenije došao da ga unapredi, prosvijetli i na s njime dijeli njegove nevolje.

Jubilarec se rodio 1862 god. a mladu misu je održao 1885 u Križama kod Tržića. Bogosloviju je završio u Gorici, gimnaziju u Ljubljani, a osnovnu školu u Kranju.

Osjećajući ljubav za Istru koja je bila tada već u centru interesa austrijskih Slavena, došao je u nju za svećenika, kao što su tada dolazili mnogi mladi slovenski i češki svećenici. Najprije je godinu i pol službovao u Gračišću. Iza toga je bio kapelan u Plčnu, a 1889 je postao župnikom u Bermu, rodnom mjestu Vladimira Gortana. U Bermu je službovao punih 40 godina odakle je morao da ide 1929 godine iza poznatih događaja kada je smaknut naš mladi mučenik Vladimir Gortan. Tada se sklonuo u Ubelsko ispod Nanosa, ali ni tu mu nisu dali mira, pa je 1932 god. morao da bježi u Jugoslaviju. Sada živi u mirovini u Spodnjem Brniku na Gorenjskom.

Teško je u ovako malom članku iznijeti sav rad prečasnoga Grašića, a skoro je nemoguće dati zaokruženu sliku njegova rada u Istri. Jer taj rad je tako obiman i tako bogat da bi trebalo posebnu studiju da se u potpunosti razmotre sva polja javnoga života na kojima je jubilarac djelovao. Ograničit ćemo se na to da spomenemo jedan dio njegova djelovanja, pa da se vidi plodnost i bogatstvo njegova rada i uspjeha.

Još kao kapelan u Gračišću održavao je u Sv. Križu tečaj za nepismene. Kada je postao župnik u Bermu tražio je školu za selo, ali je vlasti nisu htjele odmah da dadu, pa se mlad župnik rješio da sam otvori školu. Školu je sam vodio do 1897 kada je škola postala pokrajinska i time dobila učitelja. Tada mu je bio prvi posao da podigne u selu primjernu školsku zgradu i stan za učitelja.

On je osnovao u Bermu prvo omladinsko društvo u Istri sa prvim istarskim tamburaškim zborom. To omladinsko društvo je postalo žarište svega prosvjetnoga rada u okolici i uzor za slična društva u Istri, tako da je 1912 bio u Bermu prvi omladinski sastanak, a 1913 je u Bermu održan prvi istarski sastanak za voditelje društava.

On je 1899 ustanovio u Pazinu Djačko pripomoćno društvo kako bi siromašan istarski seljak mogao lakše školovati svoju bistriju djecu, a iza toga je bio uz pok. biskupa Mahnića, osnivač Djačkog konvikta u Pazinu.

Njegovom inicijativom osnovano je u Pazinu Tiskovno društvo koje je imalo svrhu da narodu u Istri dade jeftinu i dobru štampu. Tada se u Pazin preselio i »Pučki Prijatelj« koji se štampao u tiskari Tiskovnoga društva. Iza dolaska Talljana je tiskara bila uništena, ali tada Grašić osniva Društvo sv. Mohora za Istru koje je imalo za cilj da Istranima pruži dobro štivo.

Beramski župnik Grašić nije se zaustavio samo na tome. On je nastojao da narod i ekonomski podigne pa je god. 1900 osnovao prvu istarsku mljekarsku zadrugu u Bermu. Tu je osnovao i posujilnicu, a kod Berma je zasadio borov gaj koji se i danas po njemu zove. Osim toga je narod upućivao u racionalno gospodarstvo, pa je u tu svrhu preuredio i župsko zemljište koje je postalo uzorno gospodarstvo za cijeli onaj kraj.

Osim svega toga podigao je vrlo lijepu crkvu sa zvonikom u Bermu.

Iz tih podataka se vidi aktivnost prečasnoga Grašića. Slovenac po rodu i jeziku, on postaje Istranin, Hrvat, po svome radu i osjećajima za onaj naš kraj. On je u sebi spojio onu slogu i saradništvo koje i danas veže nas emi-

V SEŽANI SO POBIRALI PRSTANE V CERKVI

Delo proslulega Graziolija.

Sežana, januarja 1936. (Agis). — Kakor povsod so tudi v Sežani pobirali prstane, toda s to razliko, da so jih morali nositi v posebno posodo, postavljeno pred oltarjem v cerkvi po maši. Poieg je stal prosluli fašistični poveljnik Grazioli in poseben zapisnikar, ki je vsakogar zabeležil. S tem so vodili kontrolo nad onimi, ki so darovali in nad onimi, ki niso. Mnogo ljudi je ravno vsled tega, ko so zvedeli, da straži pri »prostovoljnem« darovanju Grazioli, ta koj hotelo domov, obvestili so še druge i prinesli prstan v cerkev.

VOJAŠKI REŽIM V ITALIJANSKIH TOVARNAH.

Tovarniško delavstvo brez pravic in svoboda.

Trst, januarja 1936. (Agis). — Ze lansko leto je fašizem 22. avgusta s posebnim zakonom uvedel takozvano »civilno mobilizacijo« po tovarnah in to v zvezi z vojno ter povečano vojno produkcijo. S tem zakonom so bile uvedene nove teške omejitve osebnih svobode delavstva. Režim je z uveljavljenjem tega zakona predno so bili zanj dani pogoji, ki jih sam predpisuje, storil veliko nezakonitost. Militarizirali so tako kot v slučaju prave vojne vse moške i ženske od 14 do 65 leta. Teške posledice tega zakona se z dneva v dan kažejo. V tovarnah so vpeljane nove vojaške oblasti, pojačane s številnimi zaupniki in ovaduh, ki budno pazijo na gibanje delavstva. Kazni so se povečale, odpusti so na dnevnem redu, a za vsak najmanjši pregrešek je lahko delavec kaznovan z zaporom od 6 mesecev do 9 let. Kdor se ne priklasi k delu do 5 dni je smatran kot dezertar in kaznuje se ga po vojaškem zakonu. Tovarna je spremenjena v vojašnico. Tako je v fašistični Italiji, ki se je hotela proslaviti s svojimi novotarijami na polju delavske zaštite i svobode, danes najbolj nemogoč položaj za delavca, ki se sploh ne more nikjer več svobodno gibati.

»PROSTOVOLJNO« DAROVANI POROČNI PRSTANI

Kako so zbirali zlato po naših vaseh.

Št. Peter na Krasu, januarja 1936. — (Agis). — Na široko razglašeno »prostovoljno« darovanje poročnih prstanov je, kot pravilo uradna poročila, prineslo izredne uspehe po naših vaseh proti pričakovanju zelo visoko število. Vendar pa, da ne bi kdo mislil, da se je vse to res prostovoljno vršilo, naj navedemo nekoliko slučajev, ki so se pripetili v naši fari ob tej priliki, ki poleg drugega jasno kažejo, kako fašizem izkoristi vsako priliko, da kaže svetu vdanost italijanskih državljanov napram današnjemu režimu.

V neki bližnji vasi je od hiše do hiše pobirala »prostovoljne« zlate darove neka učiteljica, spremljana po občinskem slugi. V vsej vasi se je le nekoliko žen uprlo učiteljici, ki je od njih zahtevala poročne prstane. Tako je izmed naših žena ena ponudila učiteljici, namesto poročnega prstana, dva druga stara prstana. Ta pa jih je odklonila, češ, izroči poročni prstan in s tem dokaži, da si zvesta državi kot svojemu možu.

Druga je učiteljico nagnala, češ, dovolj sem žrtvovala, saj imam dva sina na italijanskih bojiščih v Afriki. Trejtji pa, ki ji je dejala, da poročnega prstana ne izroči, ker je ta nje poleg drugega tudi simbol zvestobe, je učiteljica zažugala, da bo mož, ki je zaposlen v neki tovarni, zaradi te njene odklonitve zgubil delo. Jasno je, da so naše žene bile primorane stisniti zobe in »prostovoljno« izročati prstane, če so se hotele izogniti neprijetnostim in šikanam.

grante iz Julijske Krajine, Slovence i Hrvate. Imajući pred očima Kristove riječi o ljubavi za siromašne i bijedne, on se daje na rad kroz cijeli svoj život među onima koji su bili u svakom pogledu najbiedniji među našim narodom. Istra je bila na zadnjem mjestu u prosvjeti na zadnjem mjestu u materijalnoj strani života i na najvećem udaru nacionalnog i ekonomskog napadaja Talljana na naš narod.

Prosvjetno i ekonomsko podizanje sela, to je bila deviza kanonika Grašića. Jedino prosvjetom se može selo u Istri održati kulturno premoćnijim Talljanima onoga doba. Ali sve to ne bi bilo mnogo vrijedilo da je narod ostao u ekonomskoj zavisnosti od Talljana. Zato beramski župnik Grašić ispravno shvaća potrebu ekonomske emancipacije, pa osniva posujilnicu i mljekarsku zadrugu.

Vidne tragove njegova rada uništio je fašizam. I Tiskovno društvo i zadruga i škola i omladinska društva. Još stoji u Bermu crkva sa zvonikom i Grašićev gaj, kao jedini materijalni svjedoci njegova rada. Ali ono sjeme koje je prečasni Grašić poslao u Istri, ono sjeme neće fašizam ni nikakovo nasilje uspeti da uništi

KAKO SO HOTELI KMETJE V POVIRJU ZAŽGATI ŠOLO ?

Ponesrečen pokuš ovadustva.

Sežana, januarja 1936. — (Agis). V Povirju so popravljali šolo in preurejali notranje prostore. Pri tem delu je bil zaposlen tudi neki mizar iz bližnje vasi po imenu Dane. Ta mizar je »slišal« nekega večera ob mraku, da so se kmetje v bližini šole pod drevesom pogovarjali, kako jo bodo zažgali. Zvedel je pri tem o celem načrtu in celo kdo bo kupil bencin, kdo bo zažgal itd. Javil je vse čez par dni karabinjerem, ki so zaprli precejšnje število ljudi. Vse so odpeljali v Sežano in jih zasliševali. Po kratkem zaslišanju pa so prišli do čudnih zaključkov in so postali zato bolj previdni. Ugotovili so namreč, da ljudje, ki so bili zaprti in obdolženi poksusa požiga, niso bili tistega dne skupaj. Zato so šli k trgovcem v Sežani, ki prodajajo bencin in ugotovili pravega zločinca. Ugotovili so, da je dotični mizar sam kupil pri nekem trgovcu bencin, drugje pa vžigalice. Zaprli so ga in takoj spustili ostale ovadene osebe. Ovaduh, ki je hotel tako spraviti mnogo ljudi v nesrečo je dobil dve leti ječe pogojno. Ko se je enkrat tako onemogočil med ljudmi, da so se ga vsi izogibali, se je lotil še drugih prestopkov ter bi kmalu prišel zopet pred sodišče radi tatvine. Ker se je tega menda preveč ustrašil, je šel in si sam vzel življenje z električnim tokom. Ta dogodek je odjeknil daleč naokoli po kraških vaseh.

400 ALPINOV IZ GORICE ZA VZHODNO AFRIKO

Gorica, 10 januarja 1936. — (Agis).

V petek 10. t. m. je iz Gorice odpotovalo 400 alpinov, namenjenih v vzh. Afriko. Ob 7 uri zjutraj nekako so imeli v vojašnici mašo, kateri so prisostvovali razni odličniki iz Gorice. Službi božiji je sledilo tudi nekaj govorov, ki pa niso naredili na navzoče nikakega povoljnega vtisa še manj pa, da bi zbudili kakšno navdušenje. Vojaki so nato korakali skozi mesto, spremljani od svoicv in občinstva. Bili so brez vsakršnega orožja, le kakih 40 mož med njimi je bilo opremljenih s puškami. Ko so korakali skozi mesto je bilo vse tiho in mirno, o navdušenju ali kakšnih vzklikih ni niti govora.

»LA SALUTI LA ZIA LAKOTA E IL ZIO TRPIM!«

Pozdravi, ki mnogo povedo.

Trst, januarja 1935. — (Agis). — Iz redkih pisem, ki prihajajo svojemc z abesinske fronte, ni mogoče pričakovati kakih odkritij. To predvsem ni mogoče, ker vlada silno stroga cenzura v tem pogledu. Znano je, kako Badoglio tretira inozemske novinarje v Eritreji. Še bolj si moramo misliti poostreno cenzuro pri voljakih samih. Vojaki pa bi se tudi bili sami pisati zaradi sebe in zaradi svoicv. Ne redko se zgodi, da vojaki nočejo svoicem niti namigniti, da jim gre slabo, ker bi jih s tem spravili še v večjo žalost. Kljub temu pa je le uspelo kakemu izmed njih povedati položaj na bojišču. Seveda tega ni mogel na dolgo opisati, ampak se je moral omejiti le na nekaj stavkov, v katerih je bila resnica skrita pred večšimi očmi cenzorja. Tako je neki vojak Italijan iz Trsta, ki zna tudi nekaj slovenščine na koncu pisma svojim staršem dodal še tale pozdrav: »La saluti la zia Lakota e il zio Trpim!« S temi pozdravi je povedal mnogo. Jasno je, da v vsaki vojni ni prijetno. Toda fašizem je na dolgo in široko trobil kako da gre vojakom izobno, da so zdravi, da jim ne manjka nič itd. itd. Položaj vojakov na abesinski fronti je vse prejši kakor rožnat. Zaradi pomanjkanja zvez in dobrih cest trpijo glede hrane in vode. Prav tako trpijo glede podnebja in zaradi drugih okolnosti. Ves fašistični optimizem je s tem ovržen.

Zlatomislak Josip Grašić može da na dan svoga jubileja s ponosom pogleda na svoj rad, a naš narod u Istri će sačuvati ugodni i zahvalni spomen na njega. U ime cijeloga našega naroda u ropstvu i u ime emigracije čestitamo jubilarcu njegovu slavu i želimo da i on dočeka onaj sretan dan kada će mladji nastaviti radom tamo gdje je prečasni Grašić morao silom da izvrši svoj plodonosni rad.

TELEGRAFSKA CESTITKA SAVEZA PREČASNOM GRAŠIĆU

Grašić Josip, župnik, Brniki-Gorenjsko.

Direktorij Saveza emigrantskih udruženja sa svoje sjednice održane danas u Zagrebu prilikom jubileja zlatne mise sjeća se ustrajnog i požrtvornog borca, branitelja i tješitelja našega potlačenoga naroda u Istri, pridružuje se iskreno i sa poštovanjem svim ostalim čestiteljima uz vruće želje da Vaš jubilej bude istodobno kraj patnje te početak slobode našega naroda, a vi sami da budete još dugo dionikom te slobode. Bog Vas pozivio! — Za Savez — dr. Čok

SITUACIJA NA FRONTU JE OČAJNA ZA TALIJANE

Prema vijestima DNB iz Adis Abebe situacija za talijansku vojsku na obim frontama je vrlo teška. Pale su ogromne kiše koje su razrovale puteve i onemogućile svaki, pa i najmanji saobraćaj. U abesinskim se krugovima tvrdi, da talijanska vojska neće moći održati svoje dosadašnje položaje, pošto su oni posvema otcijepljeni od pozadine. Utvrđenja, koja je Italija izgradila iz cementa ostat će bez municije, te će se morati kroz najkraće vrijeme predati. Vojska na tim položajima neće moći u nikojem slučaju da bježi, jer je bijeg u sadašnjim prilikama nemoguć. U vojnim se krugovima nadalje tvrdi, da je talijanska vojska već posvema ispraznila provinciju Ogađen, te se zbog kišnog vremena na južnom frontu napredovati i zauzeti one pozicije, koje bi im omogućile daljnje prodiranje u zemlju.

ODMEVI ABESINSKE VOJNE KONTROLA NAD PISMI

Trst, januara 1936. — Vojaške oblasti vršilo najstrožije kontrolo nad pismi, ki prihajajo z abesinskega bojišča. Delavcem in vojakom, ki se vrnejo v domovino, pa je najstrožje prepovedano, da bi sploh kaj pripovedavali o Abesiniji. Vendar se kljub temu marsikaj izve, kar bi italijanske oblasti najraje prikrivale. Tako je pred nekaj dnevi pisal nad vse zanimivo pismo neki Italijan, ki se je javil kot prostovoljec za Abesinijo. V pismu toži predvsem radi nerazpoloženja, ki vlada med vojaki iz južne Italije proti Italijanom iz Julijske Krajine in južnega Tirola. Zmerjajo jih s »ščavi« in »tedeški«. Zaman so celo pritožbe pri komandantih. Tudi ti so po velikem številu iz južne Italije in zabavljalo čez Italijane iz novih pokrajin. Poleg teh recimo moralnih udarcev pa morajo trpeti tudi razne druge težkoče. Tako je isti dobrovoljec pisal domov, kako morajo bosi tekati po žgočem pesku in po bodečem trnju, in da so že delj časa brez »Wasser, Brot, Fleisch«. (vode, kruha, mesa). Te besede je napisal v nemškem jeziku, da bi lahko šle skozi cenzuro. — Medtem pa se mora šolska mladina navduševati za vojno. Radi tega vodijo posebne fašistične zvezke — (Quaderni fascisti), v katere lepijo vsak dan italijanska vojna poročila in vesti o raznih »italijanskih zmagah« ter premikajo zastavice, da bi še bolj očitno pokazali italijansko prodiranje.

NAŠI KMETJE NA KRASU PRIDELUJEJO PŠENICO

»NEVEM«

Postojna, januarja 1936 (Agis) — Z vsakoletnim forsiranjem žitnih bitk je Mussolini tudi pri nas končno vzbudil zanimanje za njegove ceremonijalnosti. Marsikateri naš kmet je vezan in se mora udeležiti vseh takih državnih novotarij, drugi gre iz radovednosti, da ima potem čez sivo na razpolago dovolj materiala za vico, tretji se odzove vabilu u upanju, da bo dobil razpisano denarno nagrado in si z njo vsaj za nekaj dni stresel skrbi z ramen. Tako je pred letom ali dvema prišla v roke lozadveni komisiji pšenica, ki ni bila prav nič podobna italijanski — furlanski pšenici, a dognati tudi ni mogla, kakšnega izvora je bilo seme pridelkovo. Zato se je komisija napolnila do kmata in potzvedovala, od koga je prišlo seme. Vendar so bila vsa pozvedovanja zastoj. Ničce ni vedel povedati, odkod je pšenica doma, ki na našem kamenitem Krasu tako lepo uspeva in daje neverjetno bogat pridelok. Ko le niso mogli ničesar dognati, je odločil neki Italijan kot član komisije, naj se ta pšenica imenuje »Nevem« in je ta privedek postal tudi uradno ime te vrste pšenice in je obveljal med pri strokovnjakih.

»BABI — 520 LIR«

Reka, januarja 1936. (Agis). — Znano je, da so vse naše primke spremenili v italijansko obliko ter da oblasti vsakogar, ki bi se drznil podpisati s primkom v prejšnji slovenski obliki, kaznujejo z visoko globo. Tako so tudi nekega Babica prekrstili v Babi-ja. In kot že marsikdo je imel tudi on to smolo, da se je na neko listino podpisal s svojim prvotnim primkom, a oblasti tega niso prezrle. Bil je prijavljen in moral je plačati globo in stroške v znesku 520 lir. Zgodilo se je ravno nekeko pred prazniki in je svojemu sorodniku, ko mu je voščil, sporočilo vso zadevo tako, da se je pod voščilo podpisal: »Tvoj Babi 520 lir«. Časi so zdaj res žalostni in resni in tak znesek teško pogreša danes vsak naš človek, tudi najbolj premožen. A v naših ljudeh je kljub temu še vedno dovolj humorja in celo toliko, da tudi ob najhujših udarcih ne pozabijo na pikro šalivke, naperjene proti našim vlastodržcem.

REZULTATI IZJAVE MARSALA BADOGLIA

Asmara, 27 decembra. Prije izvjesnog vremena maršal Badoglio izjavio je na abesinski sukob ne treba smatrati kao vojnu ekspediciju, nego kao pravi rat. Shvatitbi pravi značaj te izjave Abesinci su prešli u ofenzivu.

(»Očišćani ječe«)

**JULIJSKA KRAJINA
U AMERIČKOJ ŠTAMPI**

Članak u čikaškoj »Prosvetici«

Prosveta, Čikago, od 12 decembra, donosi pod naslovom »Italijani šikaniraju naše ljude«, dopis iz Gorice u kome se osvrće na teške prilike pod kojima žive Slovenci i Hrvati pod fašističkim režimom. List kaže da mu iz Gorice javljaju da talijanske vlasti, sada naročito zabranjuju sve srpske, hrvatske i slovenske novine i časopise. Navodi jedan primjer, između ostalih, kako su karabinjeri uhvatili jednog Slovenca iz Lipovske Doline na putu, pretresli ga, našli kod njega jedne slovenačke novine i onda ga isprebijali i uhapsili, a poslije toga naredili da se nekoliko sela toga dana pretresu, kojom su prilikom maltretirane slovenačke porodice.

SIAMO PICCOLI ITALIANI, LETOS BOLJ ZABITI K' LANI.

Ljubljana, januarja 1936. — (Agis). — Naš rojak, ki je imel to srečo, da je lahko obiskal nekatere naše kraje, nam je, ko se je vrnil, znal povedati marsikaj. Najbolj žalostno je, pravi med drugim, če človek opazuje naše najmlajše, za katere pravijo fašistični vlastodržci, da niso več naši, ampak jih zahtevajo popolnoma zase. Zato skušajo našo najmlajšo generacijo odtegniti iz domače zemlje, običajem in govoricu in napraviti iz njih prave janičarje. Morda se jim bo tu pa tam tudi kar posrečilo, saj izmečki so se pokazali celo takoj ob prihodu Italijanov, vendar pa, kolikor se da danes ugotoviti, nimajo tudi tu posebne sreče, kajti s kakim uspehom se ne morejo ponašati, pač pa obratno. S svojo metodo v ljudskih šolah bodo dosegli le to, da bodo naši otroci ostali analfabeti in da se bo tako začel po naših krajih počasi širiti analfabetizam, katerega do zdaj nismo poznali. To bo pa zanje tudi najlepši spomenik, ko bodo odšli. Sicer bi človek tu pa tam na prvi pogled sodil naše otroke drugače, ko jih vidi kako stopicajo, postrojeni in vrstah, oblečeni v fašistične uniforme in prepevajo fašistično himno. Ko pa pomisli, da je to edino in zadnje, kar ima naš otrok danes, ko mu dom ne more nuditi morda niti poštenega kosa kruha več in čedne ter primerne obleke, gleda na vse te cerimonije čisto drugače, Zlasti drugače pa gleda, če opazuje otroke po vaseh, ko se vrtijo v družbi mlajših in starejših in igraje prepevajo: »siamo piccoli italiani, letos bolj zabiti k' lani.«

VELIKA UMRLJIVOST IN BOLEZNI PO NAŠIH VASEH

Radi revščine se ljudje ne morejo zdraviti
Trst, januarja 1936. (Agis). — Zlasti po kraških in istrskih vaseh se opaža v zadnjem času velika umrljivost ljudi, ki so zlasti še primeroma v dobrih letih. So to zlasti oni, ki so morali dati skozi vso svetovno vojno in so prinesli s seboj kal ene ali druge bolezni, ki se je v času pomanjkanja razvila, a povečana umrljivost pa je seveda v prvi vrsti v zvezi z velikim pomanjkanjem, v katerem žive naši ljudje, zlasti v pomanjkanju dobre hrane. Npori in delo so se podesetorili. Pomanjkanje denarnih sredstev pa jim onemogoča vsakršno zdravljenje v bolnicah in sploh pri domačih zdravnikih.

TUDI PRI PREHODU MEJE POBIRAJO ZLATO

Postojna, januarja 1936. — (Agis). — Mnogi italijanski državljani, ki so prekorčili mejo z rednim potnim listom pripovedujejo o nadlegovanju na meji od strani italijanskih obmejnih organov radi vrednostnih kovin, zlasti zlata in srebra. S temeljitimi preiskavami skušajo najti pri ljudeh dragocenosti in jih zapleniti v vojne svrhe.

V ITALIJI PRIMANJKUJE PAPIRJA
Poziv oblasti na ljudstvo, da zbira star papir

Trst, januarja 1936. — (Agis). — Pred vsem radi prepovedi uvoza lesa in drugih surovin je pričelo zmanjkovati v Italiji papirja. Še bolj pa kot vsled pomanjkanja v tem času, pa vsled bojazni pred bodočnostjo so pričele oblasti povsod, bodisi preko radija, cerkve in drugih možnosti, pozivati ljudstvo, da naj hrani papir in ga zbira ter daruje v državne namene. Iz tega se vidi kam vse segajo sankcijske prepovedi in kako najmanjša zavora lahko prevrže ves gospodarski sistem države.

VOJAKI VPOKLICANI ZA AFRISKO VOJNO POTUJEJO BEZ VSAKRŠNE OPREME IN OROŽJA

Trst, januarja 1936. — (Agis). Vse vojaštvo, zlasti ono, ki ga odpošilja fašistični režim v zadnjem času v Afriko, potuje brez vsakršne opreme. Ko se vozijo skozi Sueški prekop, pa ne sme biti nobeden od vojakov in niti od oficirjev na krovu. To odredbo so izdale vojaške oblasti zato, ker je brezštevila vojakov in oficirjev v Sueškem prekopolu poskakalo v morje in na ta način dezertiralo iz italijanske vojske.

**VIJESTI IZ ORGANIZACIJA
SLUŽBENO SAOPĆENJE SAVEZA**

Broj 1231 — 1936

U Beogradu, 14. januara.

Savezni emigrantski direktorij na svojoj sjednici od 12. januara o. g. zaključio je na osnovi iscrpnog izvještaja anketnog odbora i dopunskih oblašnjavanja pred cjelokupnim direktorijem sljedeće:

»Zbog nekorektnih ispada pred anketnim odborom i pred samim direktorijem, dalje zbog nekvalifikovanog postupanja kod iz-

Vabilo na redni občni zbor

Društvo »NANOS« v Mariboru ima svoj redni IV. občni zbor v nedeljo 12. t. m. ob pol 10. uri v mali dvorani Narodnega doma (II. nadst.). Dnevni red je sledeč:

1. Otvoritev in poročilo predsednika
 2. Citanja zapisnika III. obč. zbora
 3. Poročilo odbora:
 - a) tajnika
 - b) blagajnika
 - c) gospodarja
 - d) knjižničarja
 - e) ženskega kroška
 - f) pevskega odseka
 - g) propagandnega odseka
 - h) kulturno-znanstvenega odseka
 4. Poročilo revizorjev
 5. Volitve novega odbora
 6. Sprememba društvenih pravil
 7. Razgovor o postavitvi prenočišča za brezposelne
 8. Razgovor o reaktivaciji prapora
 9. Služajnosti.
- Vsled važnosti dnevnega reda obč. zbora se vliudno vabijo nanj vsi člani društva ter prijatelji emigrantskega pokreta, kakor tudi zastopniki drugih emigrantskih društev.
- Z emigrantskim pozdravom:
NANOS—MARIBOR.

Godišnja skupština društva »Gortan-Bazovica« u Sarajevu

POZDRAVNI TELEGRAM CARU ETIOPIJE
Društvo »Gortan-Bazovica« u Sarajevu je održalo svojo glavnu godišnju skupštinu 5. o. m. Skupština je otvorio predsjednik Kirac ističući zadovoljstvo na brojnem odazivu. Skupština su prisustvovali i delegati iz Vareša, Breze i Zenice.

Iza iscrpnih izvještaja koje su podnijeli skupštini tajnik Vekar, predsjednik socijalnog otkupka Kenda i blagajnik prošio se na biranje nove uprave, te je izabrana sljedeća uprava:
Predsjednik: Kirac Mihajlo, odbornici: Ravnar, Vekar, Kenda, Stok, Kovačić, Rustja, Rejc, Bonić, Rupnik, Grin, Pavlin, Kobal, dr. Karabaić, Znidarić, Brončić i Blečić.

NA KONCU SKUPŠTINE JE JEDAN ČLAN PREDLOŽIO DA SE SA SKUPŠTINE POSALJE CARU ETIOPIJE POZDRAVNI TELEGRAM I DA MU SE ČESTITA NA JUNACKOJ BORBI ZA SLOBODU SVOJE OTADZBINE PROTIV FAŠISTICKOG NARODA.

Plemenita gesta Šentjakobskega gledališča

Dne 14. decembra protekloga leta je ponovilo šentjakobsko gledališče v Ljubljani ljubko šalotarsko »Škandal pri Bartolovi«, katere čisti dobiček so v korist primorskega prenočišča društva »Tabor« na Viču. Dvorana je bila v naprej popolnoma razprodana, tako da so morali ljudje odhajati. Čistega dobička je bilo čez 900 Din. Za to lepo gesto znanoga šentjakobskega gledališča gre hvala go. Klavrovu in Prečeviću, ki sta si nadelo nalogo, da pridobijo omenjeni oder za dobrodelno prireditelstvo. Naloga sta zadovoljivo rešili. Pomagala je pri tem z vsem svojim vplivom tudi gđ. Danica Klavrova, ki sodeluje pri šentjakobskih. Gledališče je radevolje na to pristale in gre zato vsem prav pešerčna zahvala. (Agis)

Naši akademiki predavajo na prenočišču na Viču

Vsak potok bodo imeli primorski akademiki v Ljubljani predavanje na prenočišču na Viču. Za to delo jih je naprosilo društvo Tabor, na kar so se rado volje odzvali. Dne 10. januarja t. l. je bilo prvo predavanje. Predaval je študent komije Gasperini D. »O plinici«, kar so poslušalci z zanimanjem poslušali. Našim revnim beguncem so akademiki s tem storili veliko uslugo za katero jim bodo vedno hvaležni. To delo bo oboje tudi zelo zblizalo in zmanjšalo razlike med nami. (Agis)

Soča—Jesenice

Jesenice, januarja 1936. — Poročali smo že, da je naše društvo »Soča« spet poživilo svoje delovanje. Poleg običajnih predavanj, ki so vršilo vsak teden, smo na božični večer priredili skromno božično. Nabiralna akcija med jesenskim trgovci in inteligencijo je omogočila skromno večerjo in kos božične potice vsakemu prisotnemu rojaku. Udeležba 75 — skoro samih mladih fantov je že sama na sebi tvorila prijetno razpoloženje, v božično domačnost pa je stajnjevalo še božično drevesce in toplota govorenih misli. V drugo stopnjo se je razvil večer ob prihodu g. Zabkarja, jesenjskega župana, nam predvsem priljubljenega kol predsednika naše Soče. Po pozdravnih besedah g. Zabkarja, ki se je obenem spominjal tudi naših mater, ki nas na tako sveto noč zastopaj pričuškoje na Krasu, ob Soči, v Gorah, je sledilo par recitacij tovarišev Fona in Kravanja, Gradnikove in Gradnovce pesmi so nas postavile čisto domov. Med drugim smo se spominjali tudi vseh naših v Abesiniji, po zaporih in konfinacijah. Kmalu po polnoči je bil prijeten večer zaključen in so se tovariši pričeli razgubljati vsak na svojo stran.

ZANIMLJIVA PUBLIKACIJA O ISTRI

Zagrebački »Jutarnji list« donosa 22 XII pod gornjim naslovom ovaj prikaz o našem »Jadranskom kalendaru« za 1936 godinu.

U Zagrebu je nedavno izašao »Jadranski kalendar« za godinu 1936 što ga sada već drugu godinu izdaje list »Istra«. Kalendar je vrlo lijepo opremljen, a odlikuje se bogatim i ozbiljnim uređenim sadržajem, koji je uglavnom posvećen Istri, odnosno Juljskoj Krajini, i problemima koji su u uskoj vezi sa životom i sudbinom Hrvata i Slovenaca pod Italijom. Obzirom na to, kalendar predstavlja publikaciju, sadržajno vrlo zanimljivu a idejno povezanu i zaokruženu.

»Jadranski kalendar« je opsežna publikacija sa preko 200 stranica, u kojem je suradnjavo nekih pedesetak autora. Priloga: naučnih članaka, rasprava, pjesama novela imade u kalendaru daleko više od tog broja autora, jer su neki izmedju njih zastupani sa po više radova. Kalendar je hrvatski i slovenski (hrvatski dio, koliko se letimično može ustanoviti, barom u pogledu suradnika, malo preteže), a suradnici su prema tome Hrvati i Slovenci. Ali može se obzirom na pisce povući još jedna dioba na Istrance i Ne-istrance, dapače dva su suradnika stranci a to su da ih odmah imenujemo Grk Nontas Arcadis

danja i raspacavanja knjige »Istra zemlja muka« moraju emigrantsko udruženje — »Istra« u Zagrebu i »Istarski akademski klub« suspendovati g. Srečka Dobrilu, stud. iur. od uživanja svih članskih prava za godinu dana, Nijedno emigrantsko društvo ne smije ga za vrijeme suspenzije primiti u svoje članstvo.

Predsjednik: Tajnik:
Dr. IVAN M. ČOK, s. r. MLADEN, s. r.

Emigrantsko društvo »Istra-Trst-Gorica«

Karlovac

POZIV NA GLAVNU SKUPŠTINU

Na osnovu § 22 društvenih pravila i glasova zaključka upravnog odbora od 12. o. m. održati će se u nedelju dne 26. januara 1936 tačno u 14.30 u maloj dvorani Gradske vijećnice

II. REDOVITA GLAVNA SKUPŠTINA

Dnevni red:

1. Pozdrav predsjednika,
 2. Izvještaj odbora
 3. Izvještaj delegata Saveza.
 4. Apsolutorij.
 5. Izbor predsjednika upravnog i nadzornog odbora,
 6. Eventualije.
- Ne srebro li se u roku od pola sata nakon vremena saziva glavnu skupštinu toliko članstva, moći će skupština donijeti zaključke sa prisutnim članovima. (§ 24 društvenih pravila.)

Predsjednik: Tajnik: u z
H. M. FERLETIC ADOLF HERKOV

Delovanje društva »Istra, Trst, Gorica« v Karlovcu

Naše društvo »Istra, Trst, Gorica« redko kodaj se javlja v svojem glasilu, ali zato ne misliti da spimo. O ne, še prav pridno delamo. Vsako toliko imamo članske sestanke, predavanja, nastope, komemoracije a v splošnem se strogo držimo okrožnic organizatorno propagandnega odseka Saveza, ki nam vedno daje dovolj gradiva za delo. Tudi naš pevski zbor primjo napreduje pod mirno roko tvorila Drevičeta Gregoriča, počasi ali sigurno kot Abesinac v Tigroju. Na komemoraciji 6. septembra se je prvi pokazal v cerkvi pri sv. Maši zadušnici. Potem spet na Martinso večer v restavraciji »Union« skupno z našim mandolinističnim zborom ki igra jako lepo. Dne 17. novembra smo obhajali Rapski dan. Za vse Svete smo tudi kakor laniako leto položili venec na pokopališču za naše padlo žrtve. Koncem novembra pa je bil naveden na naše prostore s prošnjami glasom novega zakona o zaposlenju stranih radnika za karte zainjanja. Do 1. decembra smo bili pri kraju čeravno jih je bilo čez 100 prošelj. Še vedno prihajajo nekateri.

Za Božično praznike je prišel med nas naš rojak, prečastiti gospod Josip Budin. Ob toj priliki opravil smo tudi naše verske dolžnosti in ko bi imeli tega gospoda v naši sredini, bi naše življenje bilo mnogo lepše. Prišel je med nas, zanimal se za naše življenje, dajal nam pobude in nasvete, naše prostore, kjer smo imeli skromno napravljeno štaličo in božično drevesce. To smo napravili za naše fante ki nimajo nikogar v svetu in kjer so na sveti večer so sestali in bili obdarovani skupno več revnejših družin. Vse to se je pred g. Budinu dopadlo in obljubil je da za velikonočne praznike pride spet med nas — no in mi ga željno pričakujemo, ko pa zna in vo kje treba nam popipati zilo, saj ve dobro vse naše navade ko je pa naše zemljo sin.

Na sveti Stefan pa je naš mandolinistični zbor igral na zabavi podpornega društva »Katarina Zrinjska« v soboto 11. I. pa na zabavi Gradjanskoga športnega kluba.

Seđaj se pa naš odbor pripravlja na občni zbor ki bude v nedeljo 26. I. ob 2. in pol popoldne v mali dvorani gradske večnice, da poda račun o njegovem delu v proteklem letu. Mislimo da gre lahko brez straha na dan. Njegovo delo je veliko le škoda da ne najde pri nekaterih še razumevanja in podpore. Pozabli so na dom in rod, ki je zaslužjen.

Kult Istre u Bačkoj

Ada u Bačkoj. Drugi dan pravoslavnog Božića priredilo je »Srpsko pravoslavno pjevačko društvo« u Adi zabavu sa pjevanjem, pozorišnom predstavom i izankom. O samoj zabavi jednog nacionalnog i kulturnog društva, čiji je zborovodja simpatični i vrijedan gosp. Popović, upravitelj škole, mođa ne bi na ovom mjestu imali što da kažemo, kao ni o samom programu, koji je bio nadavno lijepo izveden. Ali ono, što je najglavnije mora se istaći u našoj Istri, a to je goz. komad od P. Miloševića »Pod tujinom« u kom se prikazuje bol i patnja naše Istre i rješenost za njeno oslobođenje.

Ulogu Istranke igrala je gosp. Nerandža Šijački na rijetko lijep način. Obučena u crnini, ona je simbolički prikazivala sve ono što Istra podnaša. Pjesma »Sliku miu Istre a naše«, koju je iza kulisa pjevao zbor činila je dubok utisak na sve prisutne. Bol i patnja Istre raskinuli su junaci u četničkom odijelu, kojima je na čelu bio gosp. Papić, koji je igrao ulogu Srbinu, a ulogu Hrvata igrao je gosp. Petar Modrušan. Naročito je bio dirljiv moment, kada je gosp. Papić četnički razvio jugoslavensku zastavu i time simbolički prikazao pripadnost Istre.

Mislimo da je ovakav način podizanja kulta Istre najispravniji i čika Rada može biti potpuno zadovoljan svojim nesobičnim i poirtivnim radom, a i publika je diletante nagradila dugotrajnim aplauzom.

stavskog kraja (Marija Dovića) pokazuje i kao dobar poznavalac čakavskog akcenta zanimljivom raspravicom: »Nešto o čakavskom naglasu«. A zanimljiv je i treći njegov prilog, »Jadranski kalendar« pod naslovom »Zagrebu i Istri«. Tu je Dukić ljotos uz kraći interesantan komentar objavio pismo Vjekoslava Spinića kao studenta u Pragu tadašnjem uredniku »Vijesti«. Franji Markoviću (1872). Moramo nadalje spomenuti prilog Ernesta Radetića (urednika dječjeg mjesečnika »Mali Istranin«) koji opisuje istarsku narodnu nošnju, zatim prilog Miho Kravca, u kojem opisuje istarsku svadbu (Na piru moje sestre), isprepletan živim opaskama o životu u selu južne Istre. Tu su još Nikola Zic (Glagolski zapisi iz Lovrana), pa Bijacint Petris (Prvi čakavski razgovor). Mate Dvorničić (Pisna crkveničkog barcarola) Mate Vivotu i drugi.

A ne smijemo prešutjeti niti ostale hrvatske suradnike: Neustrane: Niku Bartulovića, Luju Vojnovića (političko-historijski članak: Oko Istre), zatim Mirka Breyera, koji je i lani suradnjavo u kalendaru. Breyer pripioje odlomak svoje opsežnije studije, u kojem prikazuje Istranina fra Baldu Lupotinu Taj i Lupulina (1502—1556) zanimljiva pojava iz doba reformacije: pristaoa je novih vjerskih reformi, tvrdokoran i postojan u uvjerenju, da za to svoje vjersko uvjerenje podnese najprije 14 godina tamnice, a zatim i smrt, na koju ga je osudila mlatačka inkvizicija. U kalendaru je zastupan i prof. Fran Iličić, zatim Pero Trepov, a ima jedan odlomak poznatog romana Slovenca Ivana Pregolja iz života istarskog biskupa Jurja Dobriča.

U slovenskom dijelu imamo u prvom redu rano preminulog slovenskog pjesnika Srečka Kosovela (ciklus još neobjavljenih pjesama), zatim pripovjedača Bogomira Magajnu, prof. Iva Gradgora, Josipa Vugu, prof. Lava Čermelja itd., koji svojom suradnjom uspješno zastupaju slovenski dio.

Kalendar su uredili Tone Peruško (hrvatski dio) i Josko Žiberna (slovenski), koji su u kalendaru zastupani i kao suradnici. Uvodna riječ u kalendaru je od Dra Ivana Čoka, bivšeg političkog prvaka u Trstu, a sada predsjednika organiziranih istarskih emigranata u Jugoslaviji.

Naslovna stranica kalendara, tipični primorski zvonik, na modroj pozadini rad je akademskog slikara Bohutinskog.

Posebno valja još spomenuti, da su u kalendaru zastupani i najmlađi: na tridesetak stranica štampani su radovi u hrvatskom i slovenskom jeziku, beletristički pokušaji (pjesme, pripovijesti, članci) kojima se ne može osporiti njih stanovit knjižovna vrijednost. S druge strane, ovi radovi upotpunjuju ostali već dio kalendara i daju zanimljivu sliku mladenačkih nastojanja. — Sve u svemu »Jadranski kalendar« je dobra i zanimljiva publikacija.

Istom nakladom, kao i »Jadranski kalendar«, izašao je mali priružni kalendar za praktične dnevne potrebe, imenom »Soča«. Ono što posebice odlikuje ovaj kalendar jest pažnja kojom je uređen. Uz najpotrebne upute za svakog, kalendar donosi interesantno kratko i raznoliko štivo, koje uz vrlo uspješne slike i grafičke crteže prikazuje kao u nekoj minijaturnoj slici, zanimljive detalje iz sadašnjosti i prošlosti Istre, Trsta i drugih naših krajeva. (—e—)

MALE VESTI

Za prevoz vojske i municije iz Italije u Afriku morao je »Trščanski Lloyd« da stavi na raspolaganje nekoliko najvećih i najboljih brodova.

Na manevrima jednog dijela britanske sredozemne flote u grčkim vodama prisustvuju neke istaknute grčke ličnosti.

General Nobile vraća se krajem ovoga mjeseca u Italiju poslije 4 godine boravka u Rusiji. Nije poznato da li će Nobile dobiti položaj u talijanskoj vojsci.

Pobuna u talijanskom Tripolisu. — Nekoliko Tripolitanaca prebjeglo je pod oružjem na tunisku teritoriju. Na sasuljanju su izjavili da je u nekim pogranničnim djelovima Tripolisa došlo do pobune koju su vlasti ugušile energičnim mjerama.

Protukršćanske sankcije. — Agencija Stefani javlja, da je prilikom predavanja zastava palermskim artiljerijskim pukovima održao govor kardinal nadbiskup Lavitrano, koji je između ostalog rekao, da su sankcije ne samo prototalijanske, već i protukršćanski akt.

Republika San Marino stupa u rat protiv Abesinije. Republika San Marino napustila je neutralnost i izjavila se solidarnom sa Italijom te stupila s njom u rat protiv Abesinije. U isto vrijeme republika je odlikovala mnogobrojne fašističke funkcionere.

Murder Cargo tj. »Razbojnički teret« napisali su u Bostonu u USA radnici na vagone u kojima se nalazilo staro gvozdje određeno za Italiju.

Ministarstvo za manjine. — Dva nova ministarstva osnivaju se u Česlovačkoj i to ministarstvo za vazduhoplovstvo i ministarstvo za manjine. U ministarstvu za manjine predviđena su dva potsekretarska mjesta, i to jedno za pretstavnika Njemaca i jedno za pretstavnika Mađžara.

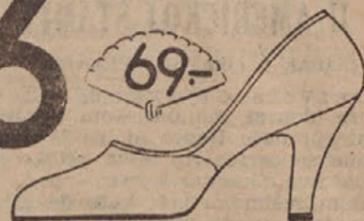
Engleski turisti, koji inače zimi borave u velikom broju u Italiji, ove godine neće posjećivati tu zemlju iz političkih razloga piše francuski »Quotidien«. Naprotiv, mnoge sportske organizacije i putničke agencije Velike Britanije tražile su obavještenja iz Slovenije o uslovima za zimske sportove u tome kraju.

Engleska vlada piše »Kölnische Zeitung«, je učinila Jugoslaviji znatne trgovačko-političke ustupke, da bi pokrila štetu, koju Jugoslavija ima uslijed učešća u sankcijama. Engleska hoće da se pokaže zahvalnom, što je jugoslavenska vlada odmah bez ustezanja i pozitivno odgovorila, čim je dobila englesko pitanje, da li je spremna u slučaju potrebe pružiti vojnu pomoć.

U Premanturi je imenovan novi tajnik fašista. Tajnik je postao tamošnji učitelj Giovanni Bovone.

U Puli su školska djeca srušila neke kolonade od cementa u via Plave kako bi mogli izvaditi gvozdene šipke. Te šipke su odnijeli u školu, jer im je bilo strogo naredjeno da moraju i oni nešto pridonijeti za rat. Puljski »Corriere« nazivlje to vandalizmom.

Za ples 1936



SVILENA U SVIM BOJAMA



OD LAKA ZA DRUŠTVO I PLES



ELEGANTNA SVILENA CIPELA



SREBRNA ZA SVAKU TOALETU



NOVOST SEZONE — SREBRNA



NAJNOVIJI UZORAK IZRADEN OD SEMISA



ELEGANTNA, OD NAJBOLJEG LAKA

Mata

NAŠA KULTURNA KRONIKA

NAROČNIKOM IN ČITATELJEM »ISTRE« Kupujte naše koledarje

Vse naročnike in čitatelje »Istre« prosimo, da čimprej kupijo naš veliki »Jadranski koledar« in mali žepni koledar »Soča«. Oba koledarja vsebujeta vsepolno zanimivih in aktualnih člankov, črtic in drugega materiala in sta prepotrebna za vsakega zavednega emigranta. Nobene naše družine ne sme biti brez velikega družinskega koledarja in naš priložni koledar. »Soča« nadomešča in prekaša v polni meri vse slične izdaje. Tudi ostalim jih priporočajte in delajte propagando zanje. Cena velikega »Jadranskega koledarja« je 10 Din, žepnega koledarja »Soča« 8 Din, brez poštnine obeh pa 18 Din s poštnino. Naročata se pri Upravi »Istre«, Zagreb, Masarykova 28a in pri podupravi »Istre«, Ljubljana, Erjavčeva cesta 4a dvorišče.

NIKOLA ŠTEFANIČ: »NAŠ ČAKAVSKI PROBLEM«

Izšla je iz štampe knjiga mladog književnika Primorca Nikole Štefaniča, s predgovorom dra. Antuna Bonifačiča, pod naslovom »Naš čakavski problem«. U njoj se obraduju životna pitanja Hrvatskog i Istarskog Primorja. Cijena je ukusno opremljenoj knjizi Din 10. s poštarinom Din 12.—. Može se dobiti u svim boljim zagrebačkim knjižarama (za knjižare u tiskari Kuzme Rožmanića, Petrinjska ul. 3) ili kod samog autora: Bakar, Hrvatsko Primorje.

KRITIKA ŠTEFANIČEVE STUDIJE O ČAKAVSTINI

U »Obzoru« od 4 o. mj. prikazuje Hijacint Petris novu studiju Nikole Štefaniča o čakavštini (»Naš čakavski problem«). Tim povodom iznaša Petris opširnije neke nove misli o čakavskom problemu.

PJESNIK KAO FILOLOG

U podlistku »Obzora« od 7 o. mj. nalazimo članak pod gornjim naslovom. Pisac (ar.) piše o našem pjesniku Anti Dukiću i prikazuje njegovu radnju o čakavskom naglasku u ovogodišnjem »Jadranskom Koledaru«.

REGINA COELI

Rikarda Katalinić-Jeretova iz ovogodišnjeg »Jadranskog koledara« prenaša splitska »Jugoslavenska Riječ«. U istom broju je i pjesma barba Rikina »Istarski dobrovoljac«.

MALI ISTRANIN

Izašao je iz štampe decembarški broj »Malog Istranina«, lista za našu djecu, kojega već sedam godina izdaje i uređuje g. Ernest Radetić. U ovom broju su slijedeći prilogi:

Gabrijel Cvitan: U Betlemu gradu, Ernest Radetić: Svim na zemlji mir veselje... Prikodražan: Kad sam bio malen, Gabrijel Cvitan: Pijetao, Majmun Klok, mali Jožić i njihove vragolije, Gabrijel Cvitan: Ivino jaje, Mali čestitari (igrokaz), Stupovi žice, Dječje novine, Zagonetke. List ima 16 stranica bez omota.

»Mali Istranin« izlazi jedanput mjesečno, a pretplata iznosi 12 Din na godinu. Naručuje se na adresu: Uprava »Malog Istranina«, Zagreb, Boškovičeva ul. 20 (tel. 59-31).

»NAŠ ROD«

»Naš rod« (nekadanjli »Novi rod« iz Trsta) kojega uređuje Josip Ribičić, a izdaje »Jugosl. učiteljsko udruženje« u Ljubljani, donasa u posljednjem decembarском broju slijedeći sadržaj:

J. Ribičić: Naš rod, Tone Selškar: Bratovščina sinjega galeba, Ivan Pregelj: Bolna zgodba, Venceslav Winkler: Romarji, Mirko Kunčić: Otroci iz predmestja, Ernest Young: Bivališća ljudi v tujih deželah, Julij Kaden-Bandrowski: Šola, Cicibanov Fran Roš: Ježuščku, Josip Ribičić: Pogovor u hlevcu, Miklavžev Sejm, Nada pismo je pisala, Prvi december, Absinija, Duhovniki, sodnici i detektivi, Židovsko novo leto, Skadarsko jezero se veća, Janko Sicherl: Mladi smučarji, Mladina piše, Kaj pa naše putke. List ima 32 stranice bez omota.

»Naš rod« izlazi osam puta kroz školsku godinu. Primaaju ga pretplatnici »Mladinske matice«, koji plaćaju godišnju pretplatu za list i publikacije »Mladinske matice« (4 knjige) Din 22.50 u devet mjesečnih obroka po 2.50 Din. — Uredništvo i uprava: Ljubljana, Frančiškanska ul. 6.

ČLANAK O DRAGU GERVAISU

U splitskoj »Jugoslavenskoj Riječi« napisao je naš saradnik Stipe Vrdoljak topao članak o Dragu Gervaisu. Vrdoljak ističe kako su mu Gervaisovi stihovi toliko dragi da ih drži na noćnom ormariću mjesto molitvenika.

INTEGRALNA BONIFIKACIJA U ITALIJI

Članak dr. Mije Mirkovića u »Ekonomistu«

U zagrebačkoj reviji »Ekonomist« za decembar izišao je članak dr. Mije Mirkovića o integralnoj bonifikaciji u Italiji. Članak je stručan i potpuno objektivčan, a pisac je ove jeseni bio u Litriji da na licu mjesta prouči tu bonifikaciju.

Za bonifikaciju u Istri u tome se članku navodi:

»U Istri, na pr., izvršeni su radovi na bonifikaciji u dolini Mirne, na starim koparskim solanama, i u dolini Raše. Čepičko jezero, iz kojega je izvira Raša, je potpuno isušeno. Za odvod vode, koje se prije slivala u jezero izgrađen je, probijanjem tunela kroz brdo kanal od preko 4 km dužine, koji odvodi vodu u Plominski Zaliv. Raša je izgubila najveći dio vode, koju je do sada primala, povukla se u uske, regulirane obale, i izgleda sad kao neki neznatni potok. Tu je zaista dobiveno nešto novog zemljišta, ali to zemljište leži neiskorišteno, kuće za buduće naseljenike nisu izgrađene, nova naselja nisu stvorena do danas.«

Usprkos svega toga iz članka je razvidno da je integralna bonifikacija velik pothvat fašizma.

SLOVENSKI PREVOD HOFBAUERJEVEGA ROMANA IZ VOJNE NA SOŠKI FRONTI

V založbi Evalit je pravkar izšiel roman Josefa Hofbauerja »Pohod u zme-do« (poslovenil Matevž Selan, 208 str.). Ta vojni roman se događa me našim ljudmi na naših tleh. Slika nam italijansko fronto od začetka, ko je Italija napovedala Avstriji vojno, do razsula, ki je trhlo stavbo dvojne monarhije podrlu kakor stolp iz kvart. Avtor, ki je vse te čase sam doživel, prišel tudi med fante 17. in 27. polka, prelival kri na Krasu in v Tirolah je čudovito živo zajel vse to življenje. Vse je opisal verno; vojake ki šele na frontu v toči granat spoznajo otprlo grozo vojne, domače v zaledju, ki stradajo in moledujejo za skorjo kruha.

ČLANAK PERE TREPOVA

iz »Jadranskog koledara«, koji nosi naslov »Revolucionarna akcija jugoslavenskih mornara u Šibeniku 1917-18 je prenijela beogradska revija »Narodna Odbrana«.

ANDREJ ČOPI SPUŠĆEN IZ ZAPOROV

Ljubljana, januarja 1936. (Agiš). Pred meseci smo poročali, da je bil na praznik Velikega Šmarna pr. l. aretiran na italijanski meji pri Planici-Ratečah naš rojak Andrej Čopi. Pred božićnim praznikom pa se je vrnil in sicer po već ko štirimesečnem zaporu u koprskih ječah. Čopi je jugoslavenski državljan in je bil baje na ovadbo aretiran na meji, ko je prišiel, da bi videl svojega brata. Kot izgleda pa italijanske oblasti niso mogle aretirancu ničesar dokazati ter so ble primorane, da ga po dolgem preiskovanju izpustijo, oziroma izročijo našim državi.

ŽENSKA SEKCIJA JUGOSLOVENSKE MATICE U ZAGREBU

priredjuje u nedjelju dne 19 ov. mj. u 9 sati uveče u proslavu rođendana pokrovi-telja Jugoslavenske Matice Nj. Kr. Vis. Kraljevića Tomislava svečani koncert i ples uz birani program. — Ulaznice po 30, 20 i 10 dinara dobivaju se na blagajni Hrv. glazbenog zavoda. — Odijelo: za gospođe narodno, večernje ili tamno, za gospođu smoking ili tamno.

U FOND »ISTRE«

Umetk	Colje	Din	
Jakao Andro, učit.	Maribor	10.—	
Ivanišević F., senator	Split	50.—	
Loos Josip — Maribor		32.—	
Bančić Šime, sres. načelnik			
Kladanj		20.—	
Malić Justina, učit.	Bogojna	10.—	
Mandić Rudolf, ban. savjetnik			
Novi Sad		20.—	
»Neimenovan«		50.—	
Ivan Kravos — Maribor		50.—	
U prošlom broju objavljeno		38.069.10	
Ukupno			38.321.10

Svaki emigrant mora da ima veliki emigrantski

»JADRANSKI KOLEDAR«

Velik izbor štiva. Saradivali najbolji pisci. Mnogobrojne slike. — 224 stranice. —

Ko ga još nema neka ga odmah naruči! - Upozorite na nj svoje prijatelje!